

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W GDAŃSKU W ZAKRESIE OCHRONY ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH W WOJEWÓDZTWIE GDAŃSKIM W LATACH 1974—1975

W okresie sprawozdawczym zaszły istotne zmiany w zakresie kadrowym i terytorialnym omawianej działalności. W okresie: styczeń-maj 1974 r. dyrekcja Muzeum Archeologicznego w Gdańsku oddelegowała czasowo kustosza — mgra Mirosława Pietrzaka do pomocy w Dziale Ochrony Zabytków Archeologicznych. Mgr M. Pietrzak zorganizował i przeprowadził w tym czasie inspekcje terenów projektowanych inwestycji. Ponadto dzięki staraniom dyrekcji Muzeum uzyskano nowy etat dla wymienionego działu. Z dniem 3 czerwca 1974 r. objęła go mgr Grażyna Szalaty — młodszy asystent, absolwentka archeologii na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Do obowiązków mgr G. Szalaty należy.

I. Gromadzenie dokumentacji konserwatorskiej i opieka nad nią:

1. prowadzenie kartoteki stanowisk archeologicznych,
2. prowadzenie archiwum konserwatorskiego,
3. prowadzenie archiwum fotograficznego i przeźrocz,
4. prowadzenie zbioru dokumentów rejestru zabytków.

II. Popularyzacja ochrony zabytków archeologicznych:

1. propagowanie idei ochrony zabytków archeologicznych wśród społeczeństwa,
2. popularyzacja działalności w zakresie ochrony zabytków archeologicznych (działalność Muzeum Archeologicznego w Gdańsku i innych placówek) oraz popularyzacja pomocy społeczeństwa,
3. rozwijanie społecznej opieki nad zabytkami archeologicznymi i nadzór merytoryczny nad tą działalnością.

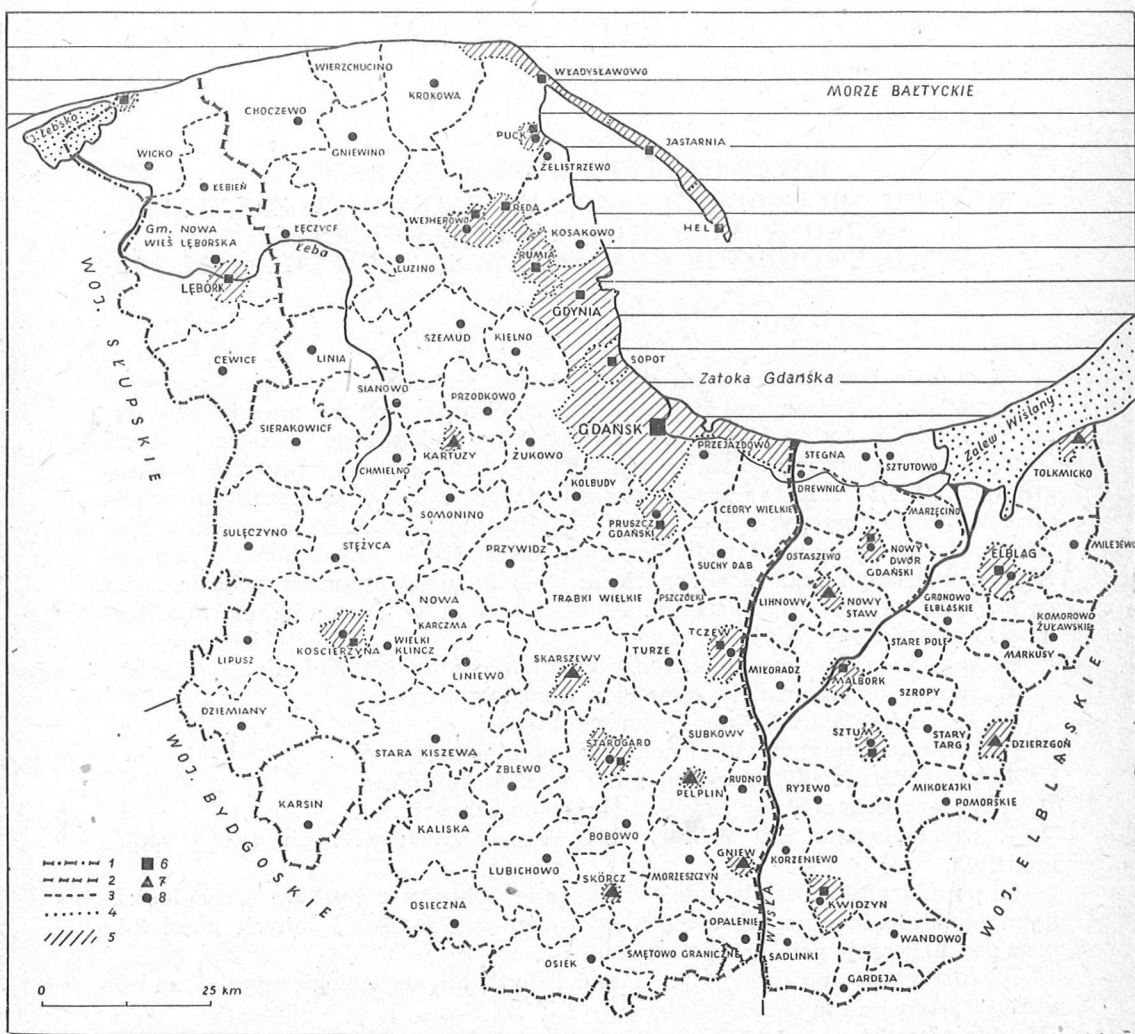
III. Inne prace:

1. udział w badaniach ratowniczych, doraźnych i rozwiniętych,
2. zbieranie danych archiwalnych i ewidencyjnych dla celów orzecznictwa konserwatorskiego,
3. prowadzenie rejestru zgłoszeń odkryć i weryfikacji zgłoszeń,
4. prowadzenie inspekcji odkryć i stanowisk archeologicznych w województwie gdańskim,
5. inne prace zlecone przez dyrekcję Muzeum Archeologicznego w Gdańsku i prowadzącego Dział Ochrony Zabytków Archeologicznych.

IV. Opracowania własne: publikowanie wyników badań ratowniczych i zagadnień z zakresu ochrony zabytków archeologicznych.

Ponadto: udział w naradach sprawozdawczo-planujących Muzeum, konsultacje z dyrekcją Muzeum i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Gdańsku, udział w naradach, konferencjach, zjazdach itp., poświęconych ochronie zabytków archeologicznych.

W 1975 r., w związku z drugim etapem reorganizacji administracji terenowej w Polsce, nastąpiły znaczne zmiany w zakresie terytorialnym działalności

Ryc. 1. Podział administracyjny województwa gdańskiego przed reorganizacją w 1975 r. i po niej

Legenda: 1 — granice województwa gdańskiego przed 1 VII 1975 r., 2 — granice województwa gdańskiego po 1 VII 1975 r., 3 — granice gmin, 4 — granice miast, 5 — tereny miejskie, 6 — siedziby urzędów miejskich, 7 — siedziby urzędów miast i gmin, 8 — siedziby urzędów gmin

Fig. 1. Administrative division of the Gdańsk voivodship prior to and after the reorganization in 1975

Legend: 1 — Gdańsk voivodship boundaries prior to 1st July, 1975, 2 — Gdańsk voivodship boundaries after 1st July, 1975, 3 — parish boundaries, 4 — town boundaries, 5 — urban areas, 6 — town councils, 7 — town and parish councils, 8 — parish councils

Muzeum Archeologicznego w Gdańsku na polu ochrony zabytków archeologicznych. Dotychczasowy obszar województwa gdańskiego z dniem 1 czerwca 1975 r. rozdzielony został na 3 województwa: elbląskie, gdańskie i słupskie (ryc. 1). Do województwa elbląskiego włączono tereny położone na wschód od Wisły, tj. obszary byłych powiatów: nowodworsko-gdańskiego, elbląskiego, malborskiego, sztumskiego i kwidzyńskiego. Granicę obu województw stanowi obecnie rzeka Wisła, do jej ujścia między Świbnem i Mikoszewem. W skład województwa słupskiego weszły tereny gmin: Cewice, Łebień, Nowa Wieś Lęborska i Wicko. Z obszaru byłego powiatu lęborskiego w granicach obecnego województwa gdańskiego pozostały jedynie gminy: Choczewo i Łęczycze. Ponadto do obszaru województwa gdańskiego przyłączono gminę Karsin (bez sołectwa Odry) z terenu byłego powiatu chojnickiego oraz wsie: Półwieś, Pieniążkowo i Kolonia Ostrowicka z byłego powiatu świeckiego (również w województwie bydgoskim). Wsie te włączone zostały do gminy Opalenie. W wyniku tych zmian obszar województwa gdańskiego zmniejszył się z około 11 tys. km² do 7389 km² (Polska 75, Warszawa 1975, s. 296).

Po reorganizacji w 1972 r. w skład województwa gdańskiego wchodziło 18 jednostek administracyjnych: 5 powiatów miejskich i 13 powiatów, a w ich obrębie 80 gmin wiejskich i 7 gmin wiejsko-miejskich, według Obwieszczenia Przewodniczącego Prezydium WRN w Gdańsku z dnia 5 grudnia 1972 r. o podziale administracyjnym województwa gdańskiego (Dziennik Urzędowy WRN w Gdańsku, nr 20 z dn. 15 XII 1972 r., poz. 199). Ponadto nastąpiły wówczas zmiany w granicach jednostek administracyjnych. Polegały one przede wszystkim na: przesunięciu na zachód granic miasta Gdańska i Gdyni, wyłączeniu Mierzei Wiślanej z b. powiatu elbląskiego i włączeniu jej do b. powiatu nowodworskiego, włączeniu wsi Kłobuczyno do b. powiatu kościerskiego (poprzednio w b. pow. kartuskim), podziale Półwyspu Helskiego i pasa przybrzeżnego po Jastrzębią Górę i Karwie na 3 miasta: Hel, Jastarnię i Władysławowo oraz na korektach granic niektórych wsi.

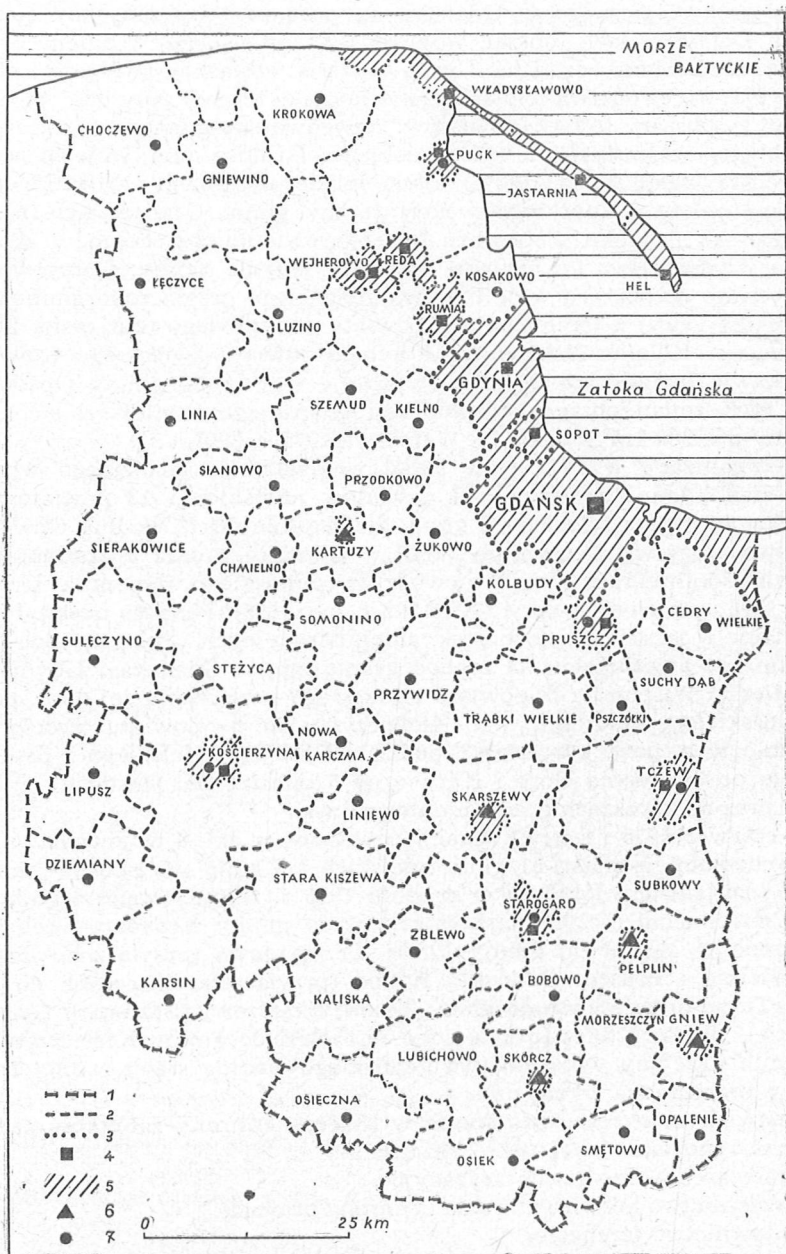
Po 1 czerwca 1975 r., po likwidacji powiatów, w skład województwa gdańskiego wchodziło 19 miast, 51 gmin wiejskich i 5 gmin wiejsko-miejskich. Po kolejnej reorganizacji lokalnej w grudniu 1975 r. zlikwidowano 6 gmin wiejskich: Wierzchucino (przyłączono w całości do gminy Krokowa), Żelistrzewo (przyłączono w całości do gminy Puck), Przejazdowo (przyłączono do gmin: Cedry Wielkie i Pruszcz Gdański), Rudno (przyłączono w całości do gminy Pelplin), Turze (przyłączono do gmin: Tczew, Skarszewy, Starogard Gd., Trąbki Wielkie), Wielki Klińcz (przyłączono w całości do gminy Kościerzyna). Podział administracyjny województwa gdańskiego według stanu z dnia 1 stycznia 1976 r. przedstawia wykaz nr 1.

W omawianym okresie działalność w zakresie ochrony zabytków archeologicznych obejmowała następujące zagadnienia:

1. Prace archiwalno-inwentaryzacyjne.
2. Orzecznictwo konserwatorskie i ochrona prawna.
3. Ratownictwo terenowe.
4. Konserwacja zabytków.
5. Propaganda ochrony zabytków archeologicznych.
6. Współpraca w zakresie ochrony zabytków archeologicznych.

Wykaz nr 1

Podział administracyjny województwa gdańskiego według stanu na dzień 1 stycznia 1976 r. (opracowano na podstawie obwieszczenia Wojewody Gdańskiego z dnia 6 stycznia 1976 r., por. również ryc. 2).

Ryc. 2. Podział administracyjny województwa gdańskiego według stanu w dniu 1 I 1976 r.

Legenda: 1 — granice województwa, 2 — granice gmin, 3 — granice miast, 4 — siedziby urzędów miejskich, 5 — tereny miejskie, 6 — siedziby urzędów miast i gmin, 7 — siedziby urzędów gmin

Fig. 2. Administrative division of Gdańsk voivodship as per 1st January, 1976

Legend: 1 — voivodship boundaries, 2 — parish boundaries, 3 — town boundaries, 4 — town councils, 5 — urban areas, 6 — town and parish councils, 7 — parish councils

Województwo gdańskie obejmuje 19 miast, 50 gmin (w tym 5 gmin i miast posiadających wspólne organy władzy i administracji państwowej, tzw. gminy wiejsko-miejskie) i 704 sołectwa.

A. Miasta (w nawiasach przynależność administracyjna sprzed 1972 r.):

1. Miasto Gdańsk — 22 sołectwa: Bysewo, Firoga (b. pow. kartuski), Jasień, Kiełpino Górne (b. pow. gdański), Klukowo, Kokoszki (b. pow. kartuski), Lipce (m. Gdańsk), Łostowice, Maćkowy (b. pow. gdański), Migowo, Niegowo (m. Gdańsk), Osowa (b. pow. wejherowski), Piecowo, Płonia Mała (m. Gdańsk), Przegalina (b. pow. gdański), Rębiechowo (b. pow. kartuski), Sobieszewo, Świńbno, Szadółki (b. pow. gdański), Święty Wojciech (m. Gdańsk), Ujeścisko, Zarnobnia (b. pow. gdański).

2. Miasto Gdynia (b. pow. miejski Gdynia) — 1 sołectwo: Wiczlino (b. pow. wejherowski).

3. Miasto Gniew (b. pow. tczewski).

4. Miasto Hel (b. pow. pucki).

5. Miasto Jastarnia (b. pow. pucki).

6. Miasto Kartuszy (b. pow. kartuski).

7. Miasto Kościerzyna (b. pow. kościerski).

8. Miasto Pelplin (b. pow. tczewski).

9. Miasto Pruszcz Gdański (b. pow. gdański).

10. Miasto Puck (b. pow. pucki).

11. Miasto Reda (b. pow. wejherowski).

12. Miasto Rumia (b. pow. wejherowski).

13. Miasto Skarszewy (b. pow. kościerski).

14. Miasto Skórcz (b. pow. starogardzki).

15. Miasto Sopot (b. pow. miejski Sopot).

16. Miasto Starogard Gdański (b. pow. starogardzki).

17. Miasto Tczew (b. pow. miejski Tczew).

18. Miasto Wejherowo (b. pow. wejherowski).

19. Miasto Władysławowo (b. pow. pucki) — 4 sołectwa: Chłapowo, Karwia, Ostrowo, Tupadły.

B. Gminy (w nawiasach przynależność administracyjna sprzed 1 VI 1975 r., z zaznaczeniem wcześniejszych zmian):

20. Gmina Bobowo — 9 sołectw: Bobowo, Dąbrówka, Grabowiec, Grabowo Bobowskie, Jabłowo, Jabłówko, Lipniki Szlacheckie, Smołąg, Wysoka (b. pow. starogardzki).

21. Gmina Cedry Wielkie — 12 sołectw: Błotnik, Cedry Małe, Cedry Wielkie, Długie Pole, Kieźmark, Koszwały, Leszkowy, Miłocin, Stanisławowo, Trutnowy, Trzciniśko, Wocławy (b. pow. gdański).

22. Gmina Chmielno — 9 sołectw: Borzestowo, Chmielno, Cieszenie, Garcz, Kożyczkowo, Miechucino, Przewóz, Reskowo, Zawory (b. pow. kartuski).

23. Gmina Choczewo — 11 sołectw: Borkowo Lęborskie, Ciekocino, Choczewo, Gościęcino, Kierzkowo, Kopalino, Sasino, Słajkowo, Słajszewo, Starbienino, Zwartówko (b. pow. lęborski).

24. Gmina Dziemiany — 8 sołectw: Dziemiany, Jastrzębie Dziemianowskie, Kalisz Kaszubski, Piechowice, Płęsy, Raduń, Schodno, Trzebuń (b. pow. kościerski).

25. Gmina Gniew — 10 sołectw: Ciepłe, Gogolewo, Kuchnia, Brody, Nicponia, Piaseczno, Polskie Gronowo, Szprudowo, Tymawa, Wielkie Walichnowy (b. pow. tczewski).

26. Gmina Gniewino — 16 sołectw: Bychowo, Chynów, Gniewinko, Jęczewo, Kostkowo, Łęczyn Dolny, Mierzynek, Mierzyno, Nadole, Perlino, Rybno, Salino, Słuszewo, Tadzino, Toliszczek (b. pow. wejherowski).

Nowa Karczma, Nowy Barkoczyn, Rekownica, Skrzydlowo, Stary Barkoczyn, Szatarpy, Szpon, Sztofrowa Huta, Szumleś Królewski, Szumleś Szlachecki (b. pow. kościerski).

43. Gmina Opalenie — 8 sołectw: Jaźwiska, Jeleń, Opalenie, Rakowiec, Widlice (b. pow. tczewski), Kolonia Ostrowicka, Pieniążkowo, Półwieś (b. pow. świecki, woj. bydgoskie).

44. Gmina Osieczna — 8 sołectw: Długie, Klaniny, Krówno, Osieczna, Osówek, Szlachta, Zdrójno, Zimne Zdroje (b. pow. starogardzki).

45. Gmina Osiek — 11 sołectw: Bukowiny, Jeżewnica, Kasparus, Karszanek, Lisówko, Markocin, Osiek, Radogoszcz, Skorzenno, Suchobrzeźnica, Wycinki (b. pow. starogardzki).

46. Gmina Pelplin — 13 sołectw: Gręblin, Janiszewo, Kulice Lignowy Szlacheckie, Małe Walichnowy, Międzyłęż, Pomyje, Rajkowy, Bielawki, Ropuchy, Rożental, Rudno, Wielki Garc (b. pow. tczewski).

47. Gmina Pruszcz Gdański — 20 sołectw: Bogatka, Borkowo, Bystra, Cieplewo, Dziewięć Włók, Jagatowo, Juszkowo, Krępiec, Lędowo, Łęgowo, Mokry Dwór, Przejazdowo, Radunica, Rokitnica, Roszkowo, Straszyn, Wiślina, Wiślinka, Żukczyn, Żuławka (b. pow. gdański).

48. Gmina Przodkowo — 11 sołectw: Czeczewo, Kłosowo, Kobysewo, Kosowo, Pomieczyno, Przodkowo, Rąb, Smółdzino, Szarłata, Tokary, Załęże (b. pow. kartuski).

49. Gmina Przywidz — 16 sołectw: Borowina, Huta Dolna, Jodłowno, Kierzkowo, Kozia Góra, Marszewska Góra, Michalin, Miłowo, Nowa Wieś Przywidzka, Olszanka, Piekło Górne, Pomlewo, Przywidz, Stara Huta, Sucha Huta, Trzepowo (b. pow. gdański).

50. Gmina Pszczółki — 7 sołectw: Kleszczewko, Kolnik, Pszczółki, Rębielcz, Różyny, Skowarcz, Ulkowy (b. pow. gdański).

51. Gmina Puck — 24 sołectwa: Bładzikowo, Brudzewo, Darżlubie, Domatowo, Domatówko, Gniezdzewo, Leśniewo, Lebcz, Mechowo, Mieroszyno, Mrzezino, Ostonino, Połczyno, Połchowo, Rekowo Dolne, Rekowo Górne, Sławutowo, Smolno, Starzyno, Starzyński Dwór, Strzelno, Swarzewo, Werblinia, Zelistrzewo (b. pow. pucki).

52. Gmina Sianowo — 10 sołectw: Bącz, Głusino, Kolonia, Mirachowo, Nowa Huta, Pomieczynska Huta, Sianowo, Sianowska Huta, Staniszewo, Stara Huta (b. pow. kartuski).

53. Gmina Sierakowice — 16 sołectw: Bącka Huta, Borowy Las, Długi Kierz, Gowidlino, Kamienica Królewska, Leszczynki, Łysniewo, Mojusz, Pączewo, Pałubice, Puzdrowo, Sierakowice, Sierakowska Huta, Szklana, Tuchlino, Załakowo (b. pow. kartuski).

54. Gmina Skarszewy — 19 sołectw: Bączek, Bolesławowo, Boże Pole, Czarnocin, Demlin, Jaroszewy, Junkrowy, Kamierowo, Kamierowskie Piece, Koźmin, Malary, Mirowo Duże, Nowy Wiec, Obozin, Pogódki, Szczodrowo, Więckowy, Wolny Dwór (b. pow. kościerski), Godziszewo (b. pow. tczewski).

55. Gmina Skórcz — 9 sołectw: Barłożno, Czarnylas, Mirotki, Miryce, Pączewo, Skórcz Kranek, Wielbrandowo, Wielki Bukowiec, Wolental (b. pow. starogardzki).

56. Gmina Smętowo Graniczne — 11 sołectw: Bobrowiec, Czerwińsk, Frąca, Kamionka, Kościelna Jania, Kopytkowo, Lalkowy, Leśna Jania, Rynkówka, Smętowo Graniczne, Smętówko (b. pow. starogardzki).

57. Gmina Somonino — 16 sołectw: Borcż, Egiertowo, Goręczyno, Hopowo, Kamela, Kaplica, Ostrzyce, Piotrowo, Połęczyno, Ramleje, Rąty, Rybaki, Sławki, Somonino, Starkowa Huta, Wyczehowo (b. pow. kartuski).

58. Gmina Stara Kiszewa — 20 sołectw: Bartoszyłas, Chwarzenko, Chwarzno, Czerniki, Foshuta, Góra, Górne Maliki, Kobyle, Konarzyny, Lipy, Nowy Bukowiec, Nowe Polaszki, Olpuch, Pałubin, Stara Kiszewa, Stare Polaszki, Stary Bukowiec, Wilcze Błota Kościerskie, Wygonin, Zamek Kiszewski (b. pow. kościerski).

59. Gmina Starogard Gdański — 21 sołectw: Barchnowy, Brzeźno Wielkie, Ciecholewy, Janin, Janowo, Krąg, Klonówka, Kokoszkowy, Kolińcz, Koteże, Linowiec, Okole, Rokocin, Rywałd, Stary Las, Sucumin, Sumin, Szpegawsk, Trzińsk, Żabno (b. pow. starogardzki), Siwiałka (b. pow. tczewski).

60. Gmina Steżyca — 16 sołectw: Borucino, Czaple, Gapowo, Gołubie, Kamienica Szlachecka, Klukowa Huta, Łosienice, Niesiołowice, Nowa Wieś Kartuska, Pierszczewo, Patuły, Sikorzyno, Steżyca, Szymbark, Zgorzałe, Żuromino (b. pow. kartuski).

61. Gmina Subkowy — 8 sołectw: Brzuśce, Gorzędziej, Mała Słońca, Narkowy, Radostowo, Subkowy, Waćmierz, Wielka Słońca (b. pow. tczewski).

62. Gmina Suchy Dąb — 9 sołectw: Giemlice, Grabiny Zameczek, Koźliny, Krzywe Koło, Osice, Ostrowik, Steblewo, Suchy Dąb, Wróblewo (b. pow. gdański).

63. Gmina Sulęczyno — 8 sołectw: Kistowo, Mściszewice, Podjazy, Sucha, Sulęczyno, Węsiory, Zdunowice, Żakowo (b. pow. kartuski).

64. Gmina Szemud — 14 sołectw: Będargowo, Częstkowo, Głazica, Grabowiec, Jeleńska Huta, Kamień, Kowalewo, Łebieńska Huta, Łebno, Przeto-czyno, Szemud, Szemudzka Huta, Donimierz, Zęblewo (b. pow. wejherowski).

65. Gmina Tczew — 24 sołectwa: Bałdowo, Boroszewo, Czarlin, Czatkowy, Dalwin, Dąbrówka Tczewska, Gniszewo, Goszyn, Lubiszewo Tczewskie, Łukocin, Malenin, Małzewo, Mieścín, Miłobądz, Rokitki, Rukosin, Stanisławie, Swarozyn, Szczerbięcín, Śliwiny, Tczewskie Łąki, Turze, Wędkowy, Zajączkovo (b. pow. tczewski).

66. Gmina Trąbki Wielkie — 20 sołectw: Błotnia, Czerniewo, Drzewina, Elganowo, Gołębiewo, Graniczną Wieś, Kaczki, Kleszczewo, Klepiny, Kłodawa, Mierzyszyn, Pawłowo, Postołowo, Sobowidz, Trąbki Małe, Trąbki Wielkie, Warcz, Zła Wieś (b. pow. gdański), Gołębiewko, Rościszewo (b. pow. tczewski).

67. Gmina Wejherowo — 15 sołectw: Bieszkowice, Bolszewo, Gniewowo, Gościcino, Gowino, Góra, Kniewo, Łężyce, Nowy Dwór Wejherowski, Orle, Reszki, Sopieszyno, Ustarbowo, Warszkowo, Zbychowo (b. pow. wejherowski).

68. Gmina Zblewo — 17 sołectw: Białachowo, Borzechowo, Bytonia, Cis, Jezierce, Karolewo, Kleszczewo Kościerskie, Lipia Góra, Mały Bukowiec, Miradowo, Pałubinek, Pinczyn, Radziejewo, Semlin, Tomaszewo, Zawada, Zblewo (b. pow. starogardzki).

69. Gmina Żukowo — 15 sołectw: Banino, Borkowo, Glińcz, Leźno, Łapino, Górne, Małkowo, Miszewo, Niestępowo, Otomino, Pępowo, Przyjaźń, Rębiechowo, Skrzyszewo, Żukowskie, Sulmin, Żukowo (b. pow. kartuski).

Uwaga: w niniejszym sprawozdaniu uwzględniono przynależność administracyjną miejscowości według stanu z dnia 1 czerwca 1975 r. (z uwzględnieniem zmian gmin w województwie gdańskim w grudniu 1975 r.). W przypadku miejscowości położonych na terenie obecnego województwa gdańskiego pominięto nazwę tego województwa, zaznaczając jednakże nazwę w przypadku miejscowości znajdujących się obecnie w granicach województwa śląskiego i elbląskiego.

1. PRACE ARCHIWALNO-INWENTARYZACYJNE

Wzmocnienie kadrowe Działu Ochrony Zabytków Archeologicznych pozwoliło na zajęcie się w większym niż dotychczas stopniu archiwum konserwatorskim. W okresie sprawozdawczym kontynuowano przegląd archiwum muzealnego i konserwatorskiego pod kątem potrzeb weryfikacji stanowisk archeologicznych i typowania obiektów przewidzianych do wpisania do rejestru zabytków archeologicznych województwa gdańskiego.

W 1974 r. założony został zbiór przeźroczy ilustrujących działalność konserwatorską (widoki stanowisk, zdjęcia z badań wykopaliskowych, zdjęcia zabytków, dokumentacji konserwatorskiej i inne). Łącznie zgromadzono i uporządkowano 1684 diapozytów (w 1974 r. — 1255, w 1975 r. — 429). Wpisano również 860 kart katalogowych zbioru (w 1974 r. — 77, w 1975 r. — 783), ułożonych w porządku alfabetycznym miejscowości, oraz prowadzono na bieżąco katalog numerowy zbioru przeźroczy.

Sporządzono również 167 kart stanowisk (11 i 156) badanych przez pracowników działu oraz kart dotyczących darów społeczeństwa. Karty te przekazano archiwum Muzeum. Ponadto gromadzono dokumentację rysunkową, fotograficzną i opisową w archiwum konserwatorskim, a pracownicy działu wykonywali zdjęcia oraz przeźroczca w terenie.

W związku z przygotowaniem do tzw. zdjęcia archeologicznego zakupiono 2 komplety map topograficznych województwa gdańskiego i Trójmiasta (w skali 1 : 25 000), 13 map powiatów (1 : 100 000) oraz mapę województwa w skali 1 : 300 000. Jeden komplet map topograficznych, przeznaczony do użytku pracowników działu, został w części pocięty i podklejony na płótnie. Drugi komplet oraz pozostałe mapy przekazano Pracowni Kartograficznej Instytutu Geografii Uniwersytetu Warszawskiego w celu przystosowania do założeń inwentaryzacji stanowisk wg projektu mgra S. Woydy.

Doc. dr J. Fellmann z Warszawy wykonał na zlecenie bardzo dobre plany warstwiczne grodziska w Owidzu i cmentarzyska kurhanowego w Siemirowicach, woj. śląskie. Sporządzono również światłokopie wymienionych planów i wykonanego uprzednio planu warstwicowego grodziska w Chmielnie, gm. loco. Ponadto, również na zlecenie, dokonano opracowania materiału osteologicznego z badań wykopaliskowych w Gniewie, Owidzu, gm. Starogard Gd., Juszkuwie, gm. Pruszcz Gd., stan. 8 i w Gdańsku-Swiętym Wojciechu, ichtologicznego (Gniew), botanicznego (Juszkowo, stan. 3) oraz analizę spektralną żużli ze stan. 3 w Juszkuwie. Przekazano także do analizy materiały botaniczne ze Straszyna, gm. Pruszcz Gd., Gniewu, Gdańska-Swiętego Wojciecha i Owidza.

2. ORZECZNICTWO KONSERWATORSKIE

W okresie sprawozdawczym wytypowano łącznie 156 stanowisk do wpisania do rejestru zabytków archeologicznych. Przygotowano dokumentację archiwalną dla 69 stanowisk i rysunkową dla 38 stanowisk, skompletowano dokumentację dla 34 stanowisk.

W 1974 r. wydano 11 decyzji konserwatorskich (nry 251—256, 262—266), a w 1975 r. 10 decyzji (257—261, 267—271). Decyzje te zostały rozesłane zainteresowanym osobom i urzędom oraz przekazano biuram notarialnym wnioski o ujawnienie wpisu do rejestru w księgach wieczystych. Listę obiektów wpisanych do rejestru zabytków archeologicznych województwa gdańskiego przed-

stawia wykaz nr 2. Ponadto w 1975 r. przekazano Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Elblągu wykaz 54 decyzji wydanych na obiekty archeologiczne położone na terenie obecnego województwa elbląskiego. Przekazano również wykazy obiektów wpisanych do rejestru zabytków poszczególnym urzędom miast oraz gmin i nadleśnictw państwowym w województwie gdańskim.

Wydane w latach 1974—1975 decyzje dotyczyły przede wszystkim cmentarzysk płaskich (12 obiektów), datowanych w większości na wczesną epokę żelaza. Ponadto wpisano do rejestru 6 osad otwartych i 2 obiekty naziemne: grodzisko i cmentarzysko kurhanowe, a także 1 obiekt komunikacyjny. W końcu 1975 r. w rejestrze zabytków archeologicznych województwa gdańskiego figurowało 212 obiektów (w nawiasach stan przed reorganizacją w dniu 1 VI 1975 r. — 261), w tym 73 (106) naziemnych: 55 (80) grodzisk i 17 (21) cmentarzysk kurhanowych oraz 1 (5) obiekt naziemny innego rodzaju. Charakterystyczny jest wykaz decyzji według powiatów (stan przed reorganizacją). Przedstawiał się on następująco: pow. wejherowski — 42, kartuski — 33, kościerski — 33, tczewski — 32, gdański — 31, starogardzki — 23, sztumski — 19, elbląski — 16, kwidzyński — 10, lęborski — 9, pucki — 6, malborski — 4, Gdańsk — 1, nowodworski — 1, Sopot — 1. Dane liczbowe są odbiciem zasięgu działalności terenowej Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, gdyż z racji zatrudnienia w muzeach w Malborku i Lęborku archeologów działalność Muzeum Archeologicznego w Gdańsku na terenach byłych powiatów prawobrzeżnych, tj. na wschód od Wisły, oraz w byłym powiecie lęborskim nie była prowadzona tak intensywnie, jak na obszarach pozostałych powiatów. Toteż obecne granice administracyjne województwa gdańskiego pokrywają się, w zasadzie, z zasięgiem działalności terenowej Muzeum Archeologicznego w Gdańsku.

W obecnym układzie administracyjnym najwięcej obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru (według stanu z 31 XII 1975 r.) znajduje się na terenie następujących gmin i miast: gm. Chmielno — 8, gm. Gniew — 8, gm. Linia — 13, gm. Liniewo — 6, gm. Luzino — 8, gm. Nowa Karczma — 6, gm. Pelplin — 8, gm. Pruszcz Gd. — 9, m. Pruszcz Gd. — 8, gm. Przywidz — 6, gm. Skarszewy — 7, gm. Stężyca — 7, gm. Tczew — 10, gm. Wejherowo — 8. Z kolei na terenie 9 gmin brak było stanowisk wpisanych do rejestru zabytków (Cedry Wielkie, Choczewo, Kaliska, Karsin, Kartuzy, Łęczycze, Morzeszczyn, Osieczna, Suchy Dąb). Dotyczy to również większości miast.

Ponadto w ramach ochrony prawnej, na mocy ustawy o ochronie dóbr kultury i o muzeach — z ramienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku — podejmowano decyzje administracyjne wstrzymujące niszczenie lub oddalające zagrożenie obiektów archeologicznych w Osiekach (Leśnictwo Szklana Huta), gm. Choczewo, Juszkowie, gm. Pruszcz Gd., Rumi-Janowie i w Nowym Targu, gm. Stary Targ, woj. elbląskie.

W y k a z n r 2

Obiekty archeologiczne wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa gdańskiego.

1974 r.

1. 251/Archeol. — 26 VI — Stare Polaszki, gm. Stara Kiszewa — pomost drewniany — późne średniowiecze.
2. 252/Archeol. — 13 XII — Żuława, gm. Pruszcz Gd. — cmentarzysko kurhanowe — okres?

3. 253/Archeol. — 13 XII — Pruszcz Gdański — osada otwarta — wczesna epoka żelaza.
4. 254/Archeol. — 14 XII — Kleszczewo, gm. Trąbki Wielkie — osada otwarta — okres wpływów rzymskich.
5. 255/Archeol. — 14 XII — Klepiny, gm. Trąbki W. — osada otwarta — okres wpływów rzymskich.
6. 256/Archeol. — 14 XII — Łęgowo, gm. Pruszcz Gd. — osada otwarta — młodsza epoka kamienia.
7. 262/Archeol. — 15 XII — Milwino, gm. Luzino — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
8. 263/Archeol. — 16 XII — Strzecz, gm. Linia — cmentarzysko płaskie — okres wpływów rzymskich.
9. 264/Archeol. — 17 XII — Strzecz, gm. Linia — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
10. 265/Archeol. — 17 XII — Strzecz, gm. Linia — osada otwarta — okres wczesnośredniowieczny.
11. 266/Archeol. — 18 XII — Rumia-Janowo — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.

1975 r.

1. 257/Archeol. — 29 XI — Chwarzenko, gm. Stara Kiszewa — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
2. 258/Archeol. — 29 XI — Stare Polaszki, gm. Stara Kiszewa — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
3. 259/Archeol. — 29 XI — Stare Polaszki, gm. Stara Kiszewa — osada otwarta, wielokulturowa.
4. 260/Archeol. — 29 XI — Cząstkowo, gm. Kościerzyna — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
5. 261/Archeol. — 29 XI — Borcz, gm. Somonino — grodzisko — okres wczesnośredniowieczny.
6. 267/Archeol. — 29 XI — Robakowo-Sychowo, stan. 2, gm. Luzino — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
7. 268/Archeol. — 29 XI — Robakowo-Sychowo, stan. 2, gm. Luzino — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
8. 269/Archeol. — 29 XI — Bojano, gm. Kielno — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
9. 270/Archeol. — 29 XI — Pęgowo, gm. Kolbudy — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
10. 271/Archeol. — 29 XI — Gdynia-Witomino — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.

3. RATOWNICTWO TERENOWE

1974 r.

A. Badania zwiadowcze i weryfikacyjne

W 1974 r. pracownicy Działu Ochrony Zabytków Archeologicznych przeprowadzili badania zwiadowcze i weryfikacyjne na 69 stanowiskach archeologicznych od neolitu po średniowiecze, położonych w 45 miejscowościach. Przeprowadzono również 60 inspekcji stanowisk i odkryć archeologicznych. Odkryto 27 nowych stanowisk (por. wykaz 3a). Wśród nich na uwagę zasługują osady w miejscowościach: Klepiny, Sobowidz-Rościszewo, gm. Trąbki Wielkie

(okres wpływów rzymskich), Pruszcz Gd., ul. Podmiejska (wczesna epoka żelaza), Juszkowo, gm. Pruszcz Gd. (stan. 8 — okres wczesnośredniowieczny), Łówcz Górny-Porzecze, gm. Łęczyce (młodsza epoka brązu), Ciepłe, gm. Gniew (okres wpływów rzymskich i wczesnośredniowieczny). Wśród nowo odkrytych cmentarzysk z wczesnej epoki żelaza wymienić należy: Częstkowo, gm. Kościerzyna, Łętowice, gm. Krokowa i Warzenko, gm. Kielno. Odkryto również cmentarzysko wielokulturowe (młodsza epoka brązu, późny podokres lateński, okres wpływów rzymskich) w Nowym Targu, gm. Stary Targ, woj. Elbląg. Ponadto odkryto cmentarzyska kurhanowe w Żuławce, gm. Pruszcz Gd., Olszance, gm. Przywidz i Salinku, gm. Gniewino. Wszystkie cmentarzyska kurhanowe i większość płaskich oraz część osad odkryto dzięki pomocy społeczeństwa.

W 1974 r. weryfikację prowadzono przede wszystkim na terenie byłych powiatów: wejherowskiego, lęborskiego i gdańskiego, głównie na podstawie danych z archiwaliów poniemieckich muzeum lęborskiego. Łącznie zweryfikowano 12 stanowisk. W tej liczbie między innymi: 3 cmentarzyska z wczesnej epoki żelaza w Godętowie, gm. Łęczyce, cmentarzysko płaskie z okresu późnolateńskiego i wpływów rzymskich w Gniewinie oraz cmentarzysko kurhanowe z młodszej epoki brązu w tejże miejscowości, cmentarzyska z wczesnej epoki żelaza w Dobrzewinie, gm. Kielno, Opalinie, gm. Gniewino oraz cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich w Rybnie, gm. Gniewino (por. wykaz 4a).

B. Doraźne badania ratownicze

W 1974 r. do rejestru zgłoszeń odkryć przekazanych przez społeczeństwo wpisano 41 zgłoszeń. W 5 przypadkach przeprowadzono natychmiastowe, doraźne akcje ratownicze na 6 stanowiskach w 5 miejscowościach:

1. Starogard Gdański. W dniu 14 III mgr J. Podgórski zabezpieczył jamę wczesnośredniowieczną, odkrytą w wykopie kolektora, obok cmentarza wojakowskiego.

W tymże dniu wymieniony zbadał grób obwarowany z okresu halsztackiego, na tzw. Strzelnicy.

2. Stare Polaszki, gm. Stara Kiszewa (261/A). W dniach 20, 22 III pracownicy Muzeum Archeologicznego w Gdańsku: dr L.J. Łuka, mgr E. Choińska, mgr J. Podgórski, mgr A. Szymańska, przeprowadzili wstępne prace ratownicze, badając odkryte konstrukcje pomostu drewnianego z okresu średniowiecznego.

3. Łętowice, gm. Krokowa. W dniu 12 IV mgr B. Wiącek zbadała grób skrzynkowy z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego.

4. Gdańsk. W dniu 20 VI mgr G. Szalaty zabezpieczyła odkryte koło kościoła Św. Brygidy relikty osadnictwa średniowiecznego.

5. Rzepiska, gm. Stężycza. W dniu 14 X mgr A. Szymańska zabezpieczyła pozostałości zniszczonego grobu skrzynkowego z wczesnej epoki żelaza.

C. Badania ratowniczo-rozwinęte

a) Badania Muzeum Archeologicznego w Gdańsku z kredytów budżetu centralnego:

1. Tolkmicko, gm. loco, woj. Elbląg, stan. 2 (213/A). Stanowisko wydłomowe z młodszej epoki kamienia grupy rzucewskiej kultury ceramiki sznurowej. Prace wykopaliskowe, stanowiące kontynuację badań z lat 1972—1973, prowadził w lipcu 1974 r. mgr J. Szwed. Zbadano obszar 60 m². Odkryto 2 zni-

szczone jamy, zawierające ułamki ceramiczne i odpadki krzemienne. Wśród zabytków krzemiennych przeważały drapacze i grociki „lišciaki”. Nie natrafiono na warstwę kulturową.

2. Niesiołowice, gm. Steżyca, stan. 7 (237/A). Cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej z młodszej epoki brązu. Badania prowadził, z ramienia Muzeum, Zbigniew Szafrński — student Uniwersytetu Warszawskiego, przy konsultacji mgr A. Szymańskiej. Zbadano 2 kurhany z kręgami kamiennymi u podstawy. Odkryto ułamki popielnic, przepalone kości ludzkie i węgiel drzewny. Badania, prowadzone od 1973 r., kontynuowano w 1975 r.

3. Chmielonko, gm. Chmielno, stan. 1a (136—137/A). Cmentarzysko płaskie i osada z wczesnej epoki żelaza. Prace, stanowiące kontynuację badań z lat 1972—1973, prowadziła mgr B. Wiącek. Wykopy usytuowano u podnóża wzniesienia, na którym znajduje się cmentarzysko, w pobliżu brzegu Jeziora Raduńskiego. Odkryto jamę o dużych rozmiarach, zawierającą ceramikę, polepę, 2 osetki kamienne, fragm. paciorka bursztynowego i niewielką ilość kości zwierzęcych. Ponadto natrafiono na zespół palenisk (nr 43—50), nie zawierających materiału zabytkowego.

4. Czarnówko, gm. Nowa Wieś Lęborska, woj. Słupsk, stan. 2 (215/A). Cmentarzysko płaskie z późnego podokresu lateńskiego i wpływów rzymskich. Badania, rozpoczęte w 1973 r., prowadziła D. Rudnicka (konsultacja dra L.J. Łuki) w okresie 19 VIII — 3 IX. Przebadano obszar 55 m², na którym odkryto 7 grobów szkieletowych z II w. n.e. Wydobyto naczynia gliniane, ozdoby z brązu i srebra (zapinki i bransolety). Prace kontynuowano w 1975 r.

5. Nowinka, gm. Tolkmicko, woj. Elbląg, stan. 1 (190/A). Cmentarzysko płaskie z okresu wędrówek ludów (V—VII w. n.e.). Wykopiska, będące kontynuacją badań z lat 1971—1973, prowadził mgr M. Pietrzak. W zachodniej partii cmentarzyska odkryto 27 obiektów, w tym 7 pochówków koni wraz z towarzyszącymi grobami ciałopalnymi ludzkimi. Pozostałe obiekty to groby ciałopalne, jamowe. W grobach z końmi odkryto wędzidła żelazne i brązowe elementy uprząży. Groby jamowe zawierały ceramikę, przepalone kości ludzkie i zapinki płytowe z wyobrażeniami zoomorficznymi. Prace kontynuowano w 1975 r.

6. Lubiszewo, gm. Tczew, stan. 2. Osada otwarta z okresu wczesnośredniowiecznego i średniowiecznego. Rozpoczęte tu badania prowadziła mgr E. Choińska. Założono 6 wykopów na terenie plebanii, o łącznej powierzchni 47 m². W wykopach uchwycono warstwę osadniczą i fragmenty 2 półziemianek. Użytkowano ceramikę całkowicie obtaczaną, datowaną na XII—XIII w., oraz przesłiki i nożyki żelazne. W 2 wykopach zaobserwowano ślady niwelacji terenu i przemieszaną warstwę kulturową z materiałem średniowiecznym.

7. Ciepłe, gm. Gniew, stan. 3 (31/A). Grodzisko wczesnośredniowieczne z X—XI w. Badania, stanowiące kontynuację prac z lat 1970, 1973, prowadziła mgr E. Choińska. Kontynuowano eksplorację w wykopie I, usytuowanym na wewnętrznym stoku wału. Uchwycono 3 poziomy osadnicze. Pod rozsypiskiem wału natrafiono na 2 szkielety ludzkie. Wydobyto ceramikę całkowicie obtaczaną, nóż żelazny, kości zwierzęce i liczne łuski rybie.

8. Juszkowo, gm. Pruszcz Gd., stan. 8. Osada wczesno- i średniowieczna z XII—XIII/XIV w. Prace ratownicze, prowadzone przez mgra J. Podgórskiego w okresie 7—8, 18—30 X, podjęto w wyniku odkrycia dokonanego podczas budowy wiaduktu na autostradzie „Obwodnica Trójmiasta”. Zbadano 6 obiektów: 3 jamy, 2 paleniska i 1 półziemiankę, wkopane w gliniaste podłoże (ryc. 3). Wydobyto bardzo liczny materiał zabytkowy: ceramiczny, osteologiczny i ichtiologiczny. Ponadto odkryto skorupki jaj, 2 całe i 1 fragment dwu-

Ryc. 3. Juszkowo, gm. Pruszcz Gdański, stan. 8. Profil jamy nr 2

Fig. 3. Juszkowo, Pruszcz Gdański parish, site 8. Profile of pit No. 2

stronnych grzebieni rogowych, nóż żelazny, przęślik gliniany, przedmioty bursztynowe, kościane stemple garncarskie i fragmenty skorodowanych przedmiotów żelaznych i brązowych.

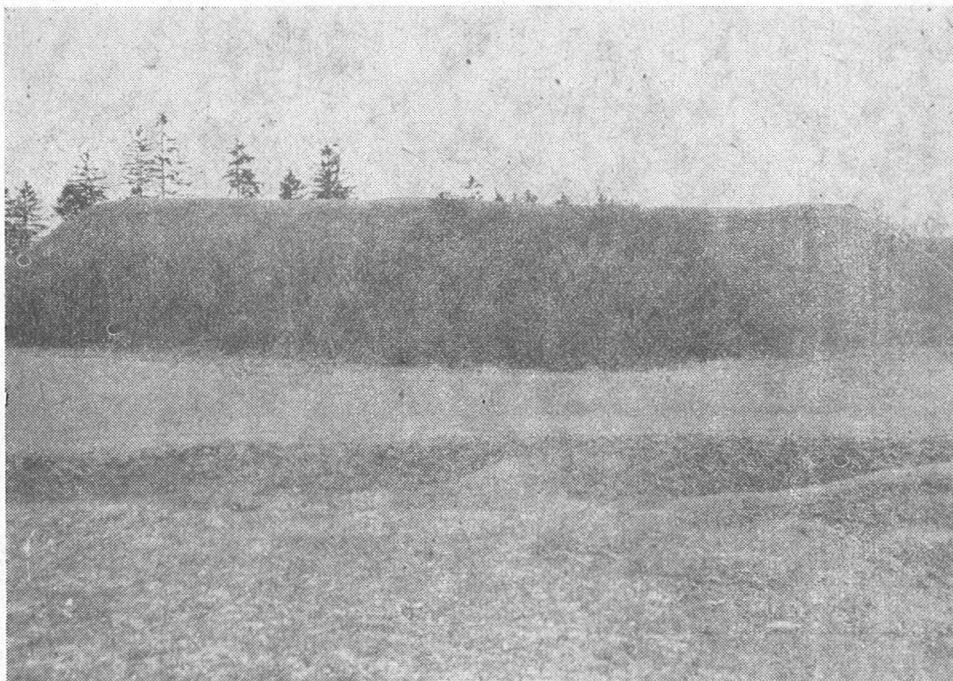
b) Badania Muzeum Archeologicznego w Gdańsku z kredytów własnych:

1. Igrzeczna, gm. Linia (208/A). Cmentarzysko płaskie z okresu Hallstatt D. Mgr G. Jeziorska rozpoczęła, z ramienia Muzeum i przy konsultacji dra L.J. Łuki, prace wykopaliskowe, odkrywając 6 grobów skrzynkowych, na przebadanej powierzchni ok. 300 m², zawierających między innymi popielnice twarzowe i ozdoby z brązu. Prace kontynuowano w 1975 r.

2. Owidz, gm. Starogard Gd., stan. 1 (22/A). Grodzisko wczesnośredniowieczne (ryc. 4). Badania, rozpoczęte w 1973 r., prowadziła mgr A. Wapińska. Rozpoznano 2 fazy osadnicze: starszą z IX—X w., reprezentowaną przez dużą ilość ceramiki całkowicie obtaczanej i górą obtaczanej, kości zwierzęce, fragmenty surowca bursztynowego i przedmioty żelazne, oraz fazę młodszą — zalegającą na szczątkach spalonego wału. Badania kontynuowano w 1975 r.

c) Badania Muzeum Archeologicznego w Gdańsku z innych środków:

1. Siemirowice, gm. Cewice, woj. Słupsk, stan. 1 (24/A). Cmentarzysko kurhanowe z młodszej epoki brązu (IV okres). Prace, stanowiące kontynuację badań z lat 1971—1973, prowadziła mgr A. Szymańska. Badania dotowane były przez Instytut Historii Kultury Materialnej PAN, w ramach problemu resor-

Ryc. 4. Owidz, gm. Starogard Gdański. Grodzisko wczesnośredniowieczne, widok od zachodu

Fig. 4. Owidz, Starogard Gdański parish. View of the ruins of a Mediaeval fortified settlement, from the west

towego nr 37. Zbadano 4 kurhany oraz — w 2 wykopach — przestrzeń między kurhanami. Pod skrzyniami kamiennymi odkrytymi w kurhanach oraz w pobliżu kręgów i w wykopach sondażowych natrafiono na 5 jam, wypełnionych węglem drzewnym. Z kurhanów wydobyto ceramikę, przepalone kości ludzkie, węgiel drzewny, szpilę brązową i brzytwę brązową. Prace wykopaliskowe kontynuowano w 1975 r.

2. Juszkowo, gm. Pruszcz Gd., stan. 3 (66/A). Osada otwarta z okresu halsztackiego oraz osadnictwo wczesnośredniowieczne (X—XII w.) i ślady osadnictwa neolitycznego. Badania, będące kontynuacją prac z lat 1963, 1966—1969, 1971—1973, prowadził mgr J. Podgórski. Prace dotował Zarząd Autostrad w Warszawie (1 VII—19 VIII) oraz IHKM PAN w Warszawie (20 VIII—8 X). Przebadano łącznie przestrzeń ca 21,5 ara na trasie budowy autostrady. Odkryto 2 rejony z warstwą kulturową oraz 72 jamy i paleniska. Na materiał zabytkowy składa się: młodsza epoka kamienia, kultura ceramiki sznurowej — nieliczne ułamki ceramiczne i odpadki krzemienne; okres halsztacki — 68 jam i palenisk oraz warstwa kulturowa z materiałem ruchomym, takim jak ceramika, kości zwierzęce, węgiel drzewny, szczątki ichtiologiczne, fragment formy odlewniczej, ułamek bransolety brązowej, surowiec bursztynowy; okres wpływów rzymskich — denar Hadriana (117—138 n.e.) odkryty na wtórnym złożu; okres wczesnośredniowieczny — ceramika, węgiel drzewny, narzędzie żelazne, ziarna zbóż i roślin strączkowych (ryc. 5).

3. Pruszcz Gdański, ul. Podmiejska, stan. 18 (262/A). Osada otwarta z okresu halsztackiego. Badania prowadzili mgr B. Wiącek i mgr M. Pietrzak. Prace

Ryc. 5. Juskowo, gm. Pruszcz Gdański, stan. 3. Badania ratownicze na trasie autostrady

Fig. 5. Juskowo, Pruszcz Gdański parish, site 3. Salvage survey on the motor-way route

finansowały Gdańskie Okręgowe Zakłady Gazownictwa oraz WKZ. W okresie 13 V — 10 VII zbadano obszar 3,5 ara, na którym odkryto 53 jamy i pale-niska oraz piec do wypalania wapna. Wydobyto ceramikę, surowiec bursztynowy, przedmioty brązowe, węgiel drzewny, nieliczne kości zwierzęce oraz ośelki kamienne i przęśliki gliniane. Badania ratownicze podjęto w związku z budową magazynu.

4. Lubiszewo Tczewskie, gm. Tczew, stan. 1a, b (109/A). Grodzisko wczesno-sredniowieczne i osada. Badania, rozpoczęte w latach 1971—1972, prowadziła mgr E. Choińska. Prace ratownicze finansowało Państwowe Gospodarstwo Rybackie — Zakład w Piotrowie. Założono 10 wykopów o powierzchni 168 m², w tym 4 na grodzisku, w których uchwyciono warstwę osadniczą, fragmenty wału i 3 półziemianki. Odkryto ceramikę górą obtaczaną, przęśliki gliniane, noże żelazne, groty strzał, szydło kościane i kości zwierzęce. Materiał ten datowany jest wstępnie na VIII do połowy X w. U podnóża grodziska natrafiono w torfie na fragmenty konstrukcji drewnianej.

d) Badania innych placówek archeologicznych:

1. Kończewice, gm. Miłoradz, woj. Elbląg, stan. 1 (220/A). Obiekt wielokulturowy. Badania, rozpoczęte w 1973 r., kontynuowało Muzeum Zamkowe w Malborku (kierownik prac — mgr E. Kazimierzczak) z kredytów własnych. Zbadano obszar 50 m², na którym natrafiono na warstwę kulturową ze schył-

ku neolitu i początków epoki brązu, zawierającą ceramikę oraz wyroby i odpadki krzemienne.

2. Nowy Targ, gm. Stary Targ, woj. Elbląg, stan. 6. Cmentarzysko płaskie, wielokulturowe z okresu halsztackiego, lateńskiego i wpływów rzymskich. Badania ratownicze, podjęte w związku z budową fermy hodowlanej, przeprowadziło Muzeum Zamkowe w Malborku (mgr E. Kazimierzczak) z kredytów własnych. Przebadano obszar o powierzchni 3,5 ara. Odkryto łącznie 56 grobów, w tym 39 popielnicowych, 2 groby z obstawą kamienną, 1 kloszowy, 10 jamowych i 4 groby szkieletowe. Wydobyto między innymi żelazną szpilę tarczową, fragmenty naszyjnika brązowego, zapinkę oczkową i paciorek szklany z 5 portrecikami kobiecymi. Prace kontynuowano w 1975 r.

3. Baldram, gm. Kwidzyn, woj. Elbląg, stan. 5. Osada wczesnośredniowieczna z XII—XIII w. Badania wykopaliskowe prowadziło Muzeum Zamkowe w Malborku (mgr M. Haftka) z kredytów własnych. Założono 4 wykopy, w których natrafiono na 10 jam i palenisk oraz ślady słupów. Odkryto ceramikę, przęślik gliniany, fragmenty pucharka szklanego, materiał osteologiczny i ichtiologiczny.

4. Paraszyno, gm. Łęczyce, stan. 3 (279/A). Cmentarzysko kurhanowe z młodszej epoki brązu. Badania rozpoczęło Muzeum w Łęborku (mgr E. Skarbek) z dotacji Urzędu Powiatowego w Łęborku. Zbadano 1 kurhan całkowicie oraz część kurhanu zniszczonego. Wydobyto ceramikę, przepalone kości ludzkie, węgiel drzewny oraz szpilę brązową i szczypce brązowe (kurhan II).

5. Łówcz Górny-Porzecze, gm. Łęczyce. Osada otwarta kultury łużyckiej z młodszej epoki brązu. Badania rozpoczęło Muzeum w Łęborku (mgr E. Skarbek) z dotacji Urzędu Powiatowego w Łęborku. Odkryto 2 jamy, zawierające ceramikę, polepę, rozcieracz kamienny, węgiel drzewny oraz piec garncarski, zbudowany z kamieni, wypełniony gliną, warstwami kamieni i spalenizną. Ponadto zawierał on liczne ułamki ceramiczne. Badania kontynuowano w 1975 r.

6. Paraszyno, gm. Łęczyce, stan. 1 (276/A). Cmentarzysko płaskie kultury łużyckiej z okresu Hallstatt C. Badania rozpoczęło Muzeum w Łęborku (mgr E. Skarbek) z dotacji Urzędu Powiatowego w Łęborku. Zbadano 5 grobów skrzynkowych, w których odkryto ceramikę, przepalone kości ludzkie, fragmenty przedmiotów żelaznych i brązowych oraz 2 szpile brązowe z łabędzią szyjką.

7. Gdańsk-Oliwa, stan. 3. Kościół Św. Jakuba. Badania architektoniczno-archeologiczne rozpoczął Instytut Architektury i Urbanistyki Politechniki Gdańskiej (dr. Z. Hołowińska). Założono 4 wykopy po wschodniej i południowej stronie kościoła. Odkryto fundamenty nie zachowanej nawy, rozebranej w późniejszym czasie. Wydobyto niewielką ilość ceramiki z okresu wpływów rzymskich i średniowiecznej. Natrafiono również na groby nowożytnie. Założenie kościoła datowano na XIV w.

8. Zamek Kiszewski, gm. Stara Kiszewa, stan. 1 (205/A). Grodzisko wczesnośredniowieczne i osadnictwo średniowieczne. Badania rozpoczął Instytut Architektury i Urbanistyki PG (dr Z. Hołowińska) z dotacji Urzędu Powiatowego w Kościerzynie. Założono wykop na grodzisku (12,5 m²), w którym odsłonięto warstwę kulturową o miąższości 1,90 m. Wyróżniono 3 fazy osadnictwa: I faza z VIII—IX w., II — z XII—XIII w., III — z XIII—XIV w. Wydobyto ceramikę, półwytwór paciorka bursztynowego, nóż żelazny, przęślik, fragment oselki oraz 2 brakteaty. W wykopie usytuowanym na zewnątrz wału uchwycono brzeg fosy krzyżackiej z dużą ilością cegieł, dachówek, ceramiką stalowoszarą i polewaną.

9. Chmielno, gm. loco (14/A). Grodzisko wczesnośredniowieczne. Badania,

rozpoczęte w latach 1971—1973, prowadził Zespół do Badań Archeomagnetycznych IHKM PAN w Gdańsku (dr B. Lepówna) z dotacji Instytutu Historii Architektury i Urbanistyki PG. Odkryto pozostałości domostw z połowy X w., ceramikę z X—XIII w., grot kuszy oraz nieliczne ułamki ceramiki z wczesnej epoki żelaza kultury wschodniopomorskiej. Ustalono chronologię wału na XIII w.

10. Gdańsk-Oliwa, stan. 1. Kościół pocysterski (katedra). Badania prowadził Instytut Architektury i Urbanistyki PG (dr Z. Hołowińska) i Zespół do Badań Archeomagnetycznych IHKM PAN w Gdańsku (dr B. Lepówna). W wykopie I, założonym po zewnętrznej stronie kościoła, natrafiono na fundamenty rozebranej kaplicy z XIII w. Odkryto również warstwę kulturową o głęb. 2,20 m oraz grób szkieletowy młodej dziewczynki, zawierający 2 brązowe kabłączki skroniowe, kolbę paciorków szklanych i nożyk żelazny w pochewce skórzanej, okutej blachą brązową, datowany na XIII w. Poniżej grobu i fundamentów odkryto pozostałości dołu po wapnie, związanego zapewne z budową najstarszej części kościoła.

11. Gdańsk — Ratusz Głównomiejski. Badania, prowadzone już w latach 1971—1973, kontynuował Instytut Historii Kultury Materialnej PAN w Gdańsku (dr A. Zbierski) z dotacji Instytutu Architektury i Urbanistyki PG.

e) Badania Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej PP PKZ w Warszawie:

Pracownia kontynuowała rozpoczęte w 1973 r. badania na terenie budowy hotelu w Nadolu, gm. Gniewino. Przebadano przestrzeń o powierzchni 690 m², na której odkryto 28 obiektów: 3 paleniska, 1 półziemiankę i 24 jamy. Wydobyto ceramikę, spalone ziarna zboża i węgiel drzewny. Materiał datowany jest na przełom okresu lateńskiego i wpływów rzymskich.

Ponadto, w wyniku prowadzonych nadzorów na terenie budowy elektrowni „Żarnowiec”, dokonano następujących odkryć:

1. Nadole — hotel — 4 groby jamowe, ciałopalne, z przepalonymi kośćmi ludzkimi i ceramiką późnolateńską lub z okresu wpływów rzymskich.

2. Wzdłuż drogi Nadole-Czymanowo odkryto 35 palenisk bez materiału zażytkowego, 6 półziemianek z ceramiką, polepą i węglem drzewnym. Materiał datowany jest wstępnie na okres wpływów rzymskich; 13 jam z ceramiką, węglem drzewnym, polepą pochodzących — w większości — z przełomu okresu lateńskiego i wpływów rzymskich, w mniejszej części — z wczesnego średniowiecza.

3. Nadole — nad jeziorem. Odkryto 8 pieców garncarskich, pochodzących prawdopodobnie z pierwszej fazy okresu wpływów rzymskich.

4. Kolkowo, gm. Gniewino. Na terenie budowy zbiornika górnego odkryto 39 palenisk z węglem drzewnym — w tym obiekt nr 29 z dużą ilością ceramiki, nożem żelaznym i sprzączką do pasa — datowanych wstępnie na XIII w.; 6 pieców garncarskich z ceramiką, 2 jamy z ceramiką, węglem drzewnym z przełomu okresu lateńskiego i wpływów rzymskich oraz 2 groby jamowe z nielicznymi przepalonymi kośćmi ludzkimi i ceramiką, datowane wstępnie na VIII w. n.e.

Łącznie w 1974 r. przeprowadzono badania wykopaliskowe na 27 obiektach. W tej liczbie Muzeum Archeologiczne w Gdańsku — 14 ekspedycji, Muzeum Zamkowe w Malborku — 3, Muzeum w Łęborku — 3, Instytut Architektury i Urbanistyki PG — 2, Zespół do Badań Archeomagnetycznych — 1, obie ostatnie instytucje wspólnie — 1, Instytut Historii Kultury Materialnej PAN w Gdańsku — 1, Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PP PKZ w War-

szawie — 2. W tymże roku zaznaczył się wzrost liczby stanowisk badanych z kredytów inwestycyjnych dzięki staraniom archeologicznej służby konserwatorskiej o przerzucenie kosztów badań ratowniczych na inwestorów. Dotacje na badania prowadzone na 5 stanowiskach wyniosły ok. 240 tys. zł.

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku przeprowadziło również inspekcje, połączone z badaniami powierzchniowymi, na terenie projektowanych inwestycji: Elbląg-Zawodzie, Barniewice-Klukowo, Gdynia-Wielki Kack, Suchy Dwór, gm. Kosakowo, Opalenie, Tczew-Suchostrzygi i Kartoszyń, gm. Krokowa.

Wymienione wyżej badania w Juszkuwie, Pruszczu Gdańskim, Lubiszewie Tczewskim, Paraszynie, Porzeczu, Gdańsku-Oliwie i Zamku Kiszewskim prowadzone były przy współpracy z Oddziałem Gdańskim Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego.

1975 r.

A. Badania zwiadowcze i weryfikacyjne

W 1975 r. pracownicy Działu Ochrony Zabytków Archeologicznych przeprowadzili badania powierzchniowe i weryfikacyjne na 62 stanowiskach, położonych w 38 miejscowościach, datowanych od neolitu po średniowiecze. Przeprowadzono również 78 inspekcji stanowisk i odkryć archeologicznych. Zweryfikowano 15 stanowisk oraz odkryto 52 nowe stanowiska.

Wśród nowo odkrytych stanowisk (patrz. wykaz 3b) wymienić należy osady: w Gdańsku-Kiełpinie Górnym — 2 osady wielokulturowe, Pałubicach, gm. Sierakowice — okres wpływów rzymskich, Łubianie, gm. Kościerzyna — wczesna epoka żelaza, Okołu, gm. Starogard Gd. — wczesne i późne średniowiecze, Gniewie — osada miejska średniowieczna, Lignowych, gm. Pelplin — wielokulturowa i z okresu wpływów rzymskich, Czarnówku, gm. Nowa Wieś Lęborska, woj. Słupsk, stan. 6 — okres wpływów rzymskich i wczesne średniowiecze. Odkryto szereg dalszych cmentarzysk z wczesnej epoki żelaza, między innymi w Pałubicach, gm. Sierakowice, Łubianie, gm. Kościerzyna, Nowym Barkoczinie, gm. Nowa Karczma, Kamierowie, gm. Skarszewy, Wyszecinie i Tępczu, gm. Luzino, Kielnie, gm. loco, i w Zakrzewie, gm. Linia. Ponadto odkryto cmentarzyska kurhanowe w Rąbiu, gm. Przodkowo, Osiekach, gm. Choczewo, i w Leśnictwie Dębina, gm. Choczewo. Jak w latach poprzednich, wszystkie cmentarzyska kurhanowe i większość cmentarzysk płaskich odkryto dzięki pomocy społeczeństwa.

Wśród zweryfikowanych stanowisk (por. wykaz 4b) na uwagę zasługują cmentarzyska płaskie z wczesnej epoki żelaza w Brodzkich Młynach (Gogolewo), gm. Gniew, Chwarznie, gm. Stara Kiszewa, Dobrzewinie, gm. Kielno, Gdańsku-Kiełpinie Górnym, Klonowie Dolnym, gm. Przywidz, Kolbudach, gm. loco i w Paraszynie, stan. 2, gm. Łęczyce.

W 1975 r. do rejestru odkryć, zgłoszonych przez społeczeństwo wpisano 76 informacji, co — jak dotąd — stanowi największą liczbę. Przy tym rok ten obfitował w dary zabytków, takich jak siekierki i toporki kamienne, siekierkę brązową (ryc. 6) i brązowe bransolety nerkowate oraz żarna kamienne.

B. Doraźne badania ratownicze

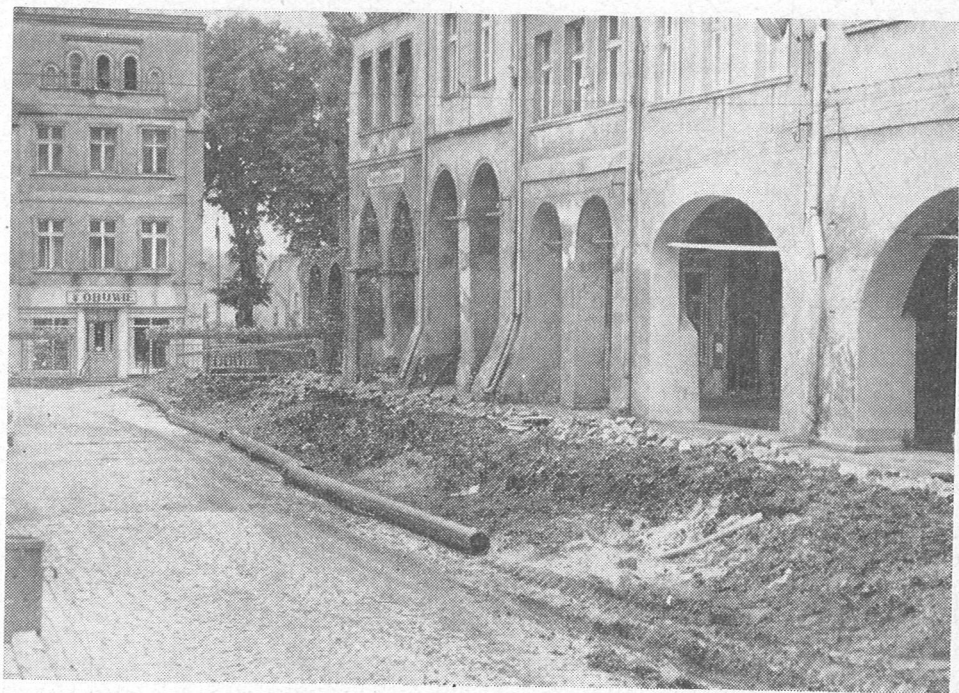
W 9 przypadkach przeprowadzono natychmiastowe, doraźne akcje ratownicze na 9 stanowiskach w 9 miejscowościach województwa:

1. Spychowo, gm. Luzino, stan. 2 (obiekt nr 267/A). W dniu 1 IV mgr B. Wiącek i mgr G. Szalaty zbadały grób skrzynkowy z okresu Hallstatt C.

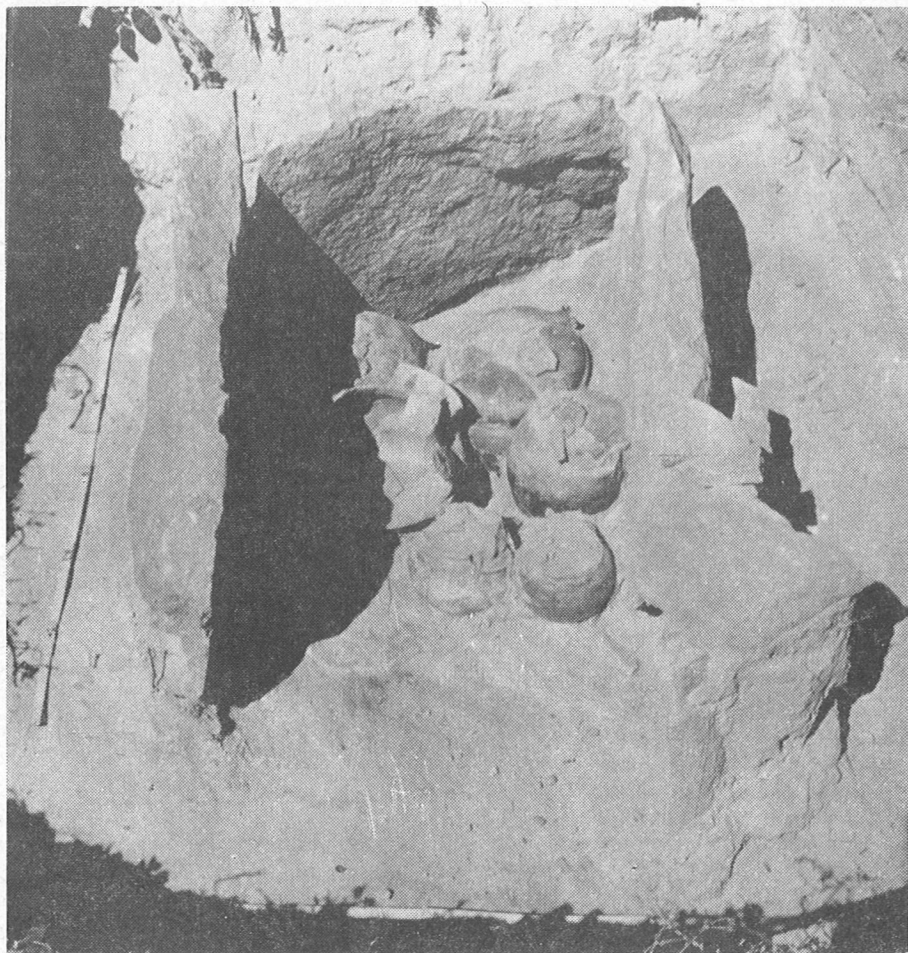
Ryc. 6. Stężycka Huta, gm. Stężyca. Siekierka brązowa — dar rolnika Jana Cichosza

Fig. 6. Stężycka Huta, Stężyca parish. Bronze axe — gift from Mr. Jan Cichosz, a farmer

Ryc. 7. Gniew. Wykopy ziemne w zachodniej pierzei rynku

Fig. 7. Gniew. Excavations in the western frontage of the market place

Ryc. 8. Kamierowo, gm. Skarszewy. Grób skrzynkowy

Fig. 8. Kamierowo, Skarszewy parish. Chest grave

2. Gniew. W dniach 25—27 VI mgr E. Choińska przeprowadziła badania doraźne w Rynku i przy ul. Marchlewskiego, na odkrytych pozostałościach osadnictwa średniowiecznego i nowożytnego (ryc. 7). Badania te przeobraziły się następnie w długotrwałe prace ratowniczo-rozwinęte (por. niżej).

3. Kamierowo, gm. Skarszewy (315/A). W dniu 6 VIII mgr J. Podgórski zbadał grób skrzynkowy z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego, położony na polu M. Bogdanowicza (ryc. 8).

4. Pałubice, gm. Sierakowice (292/A). Mgr J. Podgórski zbadał w dniu 20 VIII pozostałości kamiennego pieca ze starszego okresu wpływów rzymskich, odkryte na polu W. Gojtowskiego.

5. Miłoszewo, gm. Linia, stan. 1 (197/A). Dr L. J. Łuka zbadał w dniu 9 IX grób skrzynkowy z okresu halsztackiego.

6. Zakrzewo, gm. Linia. W dniu 24 IX mgr J. Podgórski zbadał zrabowany grób skrzynkowy (bez popielnicy) z okresu halsztackiego, położony w lasku B. Krefta.

7. Łubiana, gm. Kościerzyna. W dniu 29 IX mgr J. Podgórski przeprowadził

poszukiwania w miejscu odkrycia 3 bransolet nerkowatych z V okresu epoki brązu.

8. Gdańsk-Oliwa, ul. Pomorska. W dniu 1 X mgr G. Szalaty przeprowadziła badania ratownicze na osadzie wczesno- i średniowiecznej.

9. Nowy Barkoczyn, gm. Nowa Karczma (300/A). W dniu 19 XI mgr G. Szalaty zbadała grób skrzynkowy z okresu halszackiego, położony na polu M. Pelowskiego.

C. Rozwinięte badania wykopaliskowe

a) Badania Muzeum Archeologicznego w Gdańsku z budżetu centralnego:

1. Władysławowo-Ostrowo. Obozowisko wydmy ze środkowej epoki kamienia. Mgr J. Szwed rozpoczął prace wykopaliskowe na znanym z lat poprzednich wydmy obozowisku mezolitycznym. Założono 2 wykopy większe i 10 małych wykopów sondażowych. Odkryto w nich wyłącznie wyroby krzemienne: rdzenie jednopiętowe, drapacze, zbrojniki, skrobacze, 2 grociki oraz wióry i odłupki wykonane z miejscowego krzemienia narzutowego.

2. Niesiołowice, gm. Stężycza (237/A). Z. Szafranski, przy konsultacji mgr A. Szymańskiej, kontynuował prowadzone w latach 1973—1974 prace wykopaliskowe na cmentarzysku kurhanowym kultury łużyckiej z IV—V okresu epoki brązu. Zbadano 1 kurhan o średnicy 5 m. U podstawy kurhanu odkryto fragmentarycznie zachowany krąg koncentryczny. Wydobyto ceramikę i przepalone kości ludzkie. Badania zakończono.

3. Czarnówko, gm. Nowa Wieś Lęborska, stan. 2, woj. Słupsk (215/A). Cmentarzysko płaskie z późnego podokresu lateńskiego i starszego okresu wpływów rzymskich. Prace wykopaliskowe, stanowiące kontynuację badań z lat 1973—1974, prowadziła D. Rudnicka, przy konsultacji dra L. J. Łuki. Odkryto 5 grobów ciałopalnych i 7 grobów szkieletowych, datowanych na połowę II w. n.e. Groby ciałopalne zawierały popielnice, przepalone kości ludzkie, zapinkę brązową, przeszliki gliniane oraz węgle drzewne. W grobach szkieletowych natrafiono na ceramikę, przeszliki gliniane i kiel zwierzęcy. Kości ludzkie nie zachowały się.

4. Pruszcz Gdański, stan. 10 (82/A). Cmentarzysko płaskie z późnego podokresu lateńskiego i okresu wpływów rzymskich oraz wczesnośredniowieczne. Mgr M. Pietrzak kontynuował badania prowadzone już w latach 1967—1973. Rozkopano przestrzeń 4,5 ara, na której odkryto 30 obiektów: młodszy okres wpływów rzymskich — 15 grobów szkieletowych w większości obrabowanych, zawierających zapinkę brązową, grzebień jednowarstwowy zdobiony, igły brązowe, szpile haczykowate z brązu, przeszliki i 2 kubki gliniane oraz naszyjnik z paciorkami szklanymi i bursztynowymi; odkryto również 3 jamy zawierające ceramikę z okresu wpływów rzymskich; okres wczesnośredniowieczny — 10 grobów szkieletowych, datowanych na XI w., z nielicznym wyposażeniem w postaci 2 pierścionków z brązu, kabłączka skroniowego z drutu brązowego, nożyk żelazny oraz fragment denara. Ponadto odkryto 1 grób jamowy, ciałopalny i jamę z ceramiką i kośćmi zwierzęcymi.

5. Nowinka, gm. Tolkmicko, woj. Elbląg, stan 1. (190/A). Cmentarzysko płaskie kultury pruskiej z V—VII w. Badania, stanowiące kontynuację prac z lat 1971—1974, prowadziła mgr B. Wiącek. Odkryto 15 dalszych grobów jamowych i szkieletowe pochówki koni oraz jamy o nieokreślonym charakterze. W grobach jamowych natrafiono na ceramikę, ozdoby z brązu (zapinki, bransolety), broń żelazną (miecze i groty oszczepów) oraz bryłki surowca bursztyn-

nowego. Pochówki koni zachowały się w niezbyt dobrym stanie. Wyposażenie ich stanowiły elementy uprząży: żelazne wędzidła, rozdzielniki, okucia rzemieni i sprzączki z brązu. W grobie nr 55 odkryto podwójny pochówek koni.

b) Badania Muzeum Archeologicznego w Gdańsku z kredytów własnych:

1. Siemirowice, gm. Cewice, stan. 1, woj. Słupsk (24/A). Cmentarzisko kurhanowe z IV—V okresu epoki brązu. Prace prowadziła dr L. Szadkowska. Zbadano kurhan nr XVII o średnicy 10 m i zachowanej wysokości 1,3 m, zawierający u podstawy 2 kręgi koncentryczne. W skrzyniach kamiennych wewnątrz kurhanu i wśród kamieni nasypu odkryto zniszczone popielnice. W sąsiedztwie kurhanu natrafiono na rodzaj bruku kamiennego.

2. Igrzyczna, gm. Linia (208/A). Cmentarzisko płaskie kultury wschodniopomorskiej z okresu Hallstatt D. Prace, rozpoczęte w 1974 r., kontynuowała mgr G. Jeziorska. Odkryto 1 grób skrzynkowy, zawierający popielnicę twarzową oraz drugie naczynie gliniane — przystawkę. W uchach popielnicy twarzowej zachowały się kołczyki brązowe z łańcuszkami i paciorkami szklanymi i bursztynowymi. Badania zostały zakończone.

3. Owidz, gm. Starogard Gd., stan. 1 (22/A). Grodzisko wczesnośredniowieczne z IX—XII w. Badaniami, prowadzonymi już w latach 1973—1974, kierowała mgr A. Wapińska przy udziale mgr G. Szalaty. Kontynuowano prace w wykopie nr 3 oraz w założonych wykopach nr 4—8, usytuowanych pod wałem, w północnej partii grodziska. Odkryto warstwę kulturową o miąższości 0,5—1,80 m, w której tkwiły resztki palenisk. Wydobyto liczne ułamki ceramiki górą i całkowicie obtaczanej, kości zwierzęce, blaszki jesiotra, zabytki metalowe (żelazny grot strzały, grot włóczni, nóż i in.), szydło kościane, fragment osełki i 2 bryłki surowca bursztynowego.

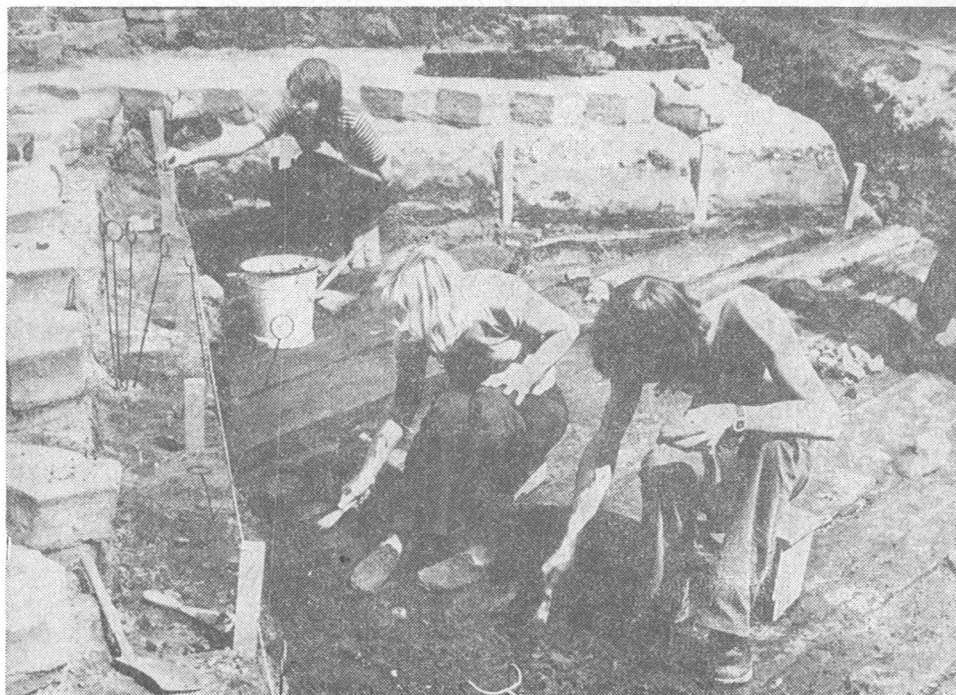
c) Badania Muzeum Archeologicznego z innych środków finansowych:

1. Siemirowice, gm. Cewice, stan. 1, woj. Słupsk (24/A). Cmentarzisko kurhanowe kultury łużyckiej z IV—V okresu epoki brązu. Badania, stanowiące kontynuację prac z lat 1971—1974, prowadziła mgr A. Szymańska z dotacji IHKM PAN w Warszawie, w ramach problemu resortowego nr 37. Zbadano 4 kurhany oraz przestrzeń między dwoma kurhanami. Podstawę mogił stanowiły kręgi koncentryczne w liczbie od 1 do 3. Pośrodku kurhanu XC odkryto skrzynię kamienną pięcioboczną, zawierającą 2 popielnice. W pozostałych kurhanach występowały groby skrzynkowe oraz luźno wstawione popielnice i skupiska przepalonych kości ludzkich, ceramika i węgle drzewne. Ponadto odkryto ostrze nożyka z brązu. Badania kontynuowano w 1976 r.

2. Rumia-Janowo (266/A). Cmentarzisko płaskie kultury wschodniopomorskiej z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego. Badania rozpoczęła mgr B. Wiącek w związku z budową nowej jezdni. Prace finansowało Przedsiębiorstwo Dróg i Zieleni w Gdyni. Odkryto 2 groby skrzynkowe i 2 jamy. Inwentarz składał się z ceramiki, przepalonych kości ludzkich, szczypiec brązowych z żelaznym kółkiem i fragmentów innych szczypiec, fragmentu szpili oraz kołczyków brązowych i — odkrytego luźno — żelaznego grotu oszczepu. Badania zakończono.

3. Gniew. Badania ratownicze, podjęte w związku z pracami ziemnymi na terenie rynku i sąsiednich ulic, prowadziła mgr E. Choińska. Prace wykopaliskowe finansował Urząd Miasta i Gminy w Gniewie. Na terenie Placu Grunwaldzkiego (rynek) odkryto warstwę kulturową o dużej miąższości wraz z pozostałościami ulicy wymoszczonej belkami drewnianymi. Natrafiono na bardzo

liczny materiał zabytkowy: ceramikę silnie obtaczaną, średniowieczną i nowożytną, figurkę zoomorficzną z glazurą, ułamki naczyń szklanych, wyroby rógowe (grzebień, kostki do gry i figurkę szachową), wyroby drewniane (misy, cebrzyki, pokrywy, radlice, fragmenty kozła, pływak i figurkę ludzką), ścinki i wyroby skórzane, 168 przedmiotów żelaznych (narzędzia, 2 groty kuszy, sierpy, rylce, strzemiona, podkowy, wędzidła, klucze, nożyce), wyroby z metali szlachetnych i kolorowych (2 złote pierścionki, 1 pierścionek srebrny, srebrną zawieszke binoklowatą, okucie złote, brązowe okucie pasa, igły brązowe), monety (3 brakteaty z XIV w., szeląg ryski z XVII w.) oraz znaczną ilość kości zwierzęcych (ryc. 9).

Ryc. 9. Gniew. Prace wykopaliskowe na rynku

Fig. 9. Gniew. Excavation work in the market place

W warstwach sprzed okresu lokacyjnego natrafiono na jamę z paleniskiem, kości zwierzęce i materiał ichtiologiczny, ceramikę całkowicie obtaczaną i ostrogę żelazną. Materiał ten datowany jest na XI do początków XV w.

Ponadto przy ul. Marchlewskiego odsłonięto fundamenty Bramy Gdańskiej oraz odkryto warstwę kulturową z fragmentami bierwion.

d) Badania innych placówek archeologicznych:

1. Władysławowo-Jastrzębia Góra. Obozowisko mezolityczne kultury pieńkowskiej. Badania, z kredytów własnych, rozpoczęła Katedra Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego (mgr L. Domańska). Zbadano powierzchnię 50 m² i uchycono zachodni skraj obozowiska. Odkryto 3 paleniska i kilka jam słupów. Wydobyto wyroby krzemienne: trójkąty pieńkowskie, trójkąty z retuszem trze-

kiego boku, ostrza typu Nowy Młyn, zbrojniki i jednopiętowe rdzenie wiórkowe.

2. Lubiszewo Tczewskie, gm. Tczew. Zakład Archeologii Polski Środkowej IHKM PAN w Łodzi przeprowadził w dniach 2—5 VI rozpoznanie terenu pól bitewnych z r. 1577 i 1627. Płetwonurkowie Klubu Archeologii Podwodnej „Tryton” w Bydgoszczy dokonali również zwiadu podwodnego w Jeziorach Rokickich przed projektowanymi badaniami stacjonarnymi, przewidzianymi w 1976 r.

3. Nadole, gm. Gniewino, stan. 1. Osada produkcyjna kultury łużyckiej z okresu Hallstatt C. Badania Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej PP PKZ w Warszawie (mgr B. Buczek-Plachtowa i mgr I. Jarzębska), finansowane przez dyrekcję elektrowni „Żarnowiec”, stanowiły kontynuację prac przeprowadzonych w latach 1973—1974. Badano zachodnią partię osady, na której odkryto 7 jam z ceramiką i ślady słupów drewnianych. Ponadto natrafiono na 5 grobów jamowych z nielicznym materiałem zabytkowym (ceramika, przepalone kości ludzkie, szczątki stosu) oraz na 2 piece garncarskie.

4. Tyłowo, gm. Krokowa, stan. 4. Badania rozpoczęła Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PP PKZ w Warszawie (mgr A. Kruk) z kredytów wymienionej elektrowni. Cmentarzysko płaskie kultury wschodniopomorskiej z okresu Hallstatt D. Przebadano przestrzeń o powierzchni ok. 450 m², na której odkryto 26 obiektów: 2 groby skrzynkowe, 2 groby obwarowane (?), 7 grobów jamowych i 1 popielnicowy oraz 13 jam z ceramiką i obiekt z dużą ilością ceramiki i bryłkami polepy.

5. Tyłowo, gm. Krokowa, stan. 6. Cmentarzysko kultury wielbarskiej ze starszego okresu wpływów rzymskich. Badania rozpoczęła Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PP PKZ w Warszawie (mgr M. Kulisiewicz) z kredytów wymienionej elektrowni. Przebadano przestrzeń o powierzchni 105 m², odkrywając 19 obiektów: 1 grób popielnicowy, 1 jamowy oraz jamy o nieokreślonym charakterze. Wydobyto jedynie ceramikę i węgle drzewne.

6. Skarszewy. Zamek Joannitów. Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PP PKZ w Warszawie (mgr M. Sielewicz) rozpoczęła badania wykopaliskowe na terenie pozostałości średniowiecznego zamku, finansowane przez WKZ w Gdańsku. Założono dwa wykopy o powierzchni łącznej 18 m² przy południowo-zachodniej ścianie budynku oraz we wschodnim narożniku piwnicy południowej. W wykopie 1 odsłonięto stopę fundamentową budynku oraz natrafiono na konstrukcję murowaną o nieokreślonym przeznaczeniu. Uchwycono również warstwę kulturową wczesnośredniowieczną z ceramiką, datowaną na IX—X w., oraz warstwy średniowieczne i nowożytnie, związane z fazami budowy. W wykopie 2 również zbadano fundamenty ściany budynku i ściany działowej piwnic oraz wydobyto ceramikę średniowieczną i inny ruchomy materiał zabytkowy.

Ponadto Pracownia Geofizyki Technicznej PPG w Warszawie (mgr inż. J. Grodnicki) przeprowadziła badania geofizyczne wzgórza zamkowego, sugerujące istnienie pozostałości konstrukcji murowanych obok budynku.

7. Łówcz Górny-Porzecze, gm. Łęczyce. Muzeum w Łęborku (mgr E. Skarbek) kontynuowało rozpoczęte w 1974 r. badania na terenie osady otwartej z młodszej epoki brązu.

Łącznie w 1975 r. przeprowadzono badania wykopaliskowe rozwinięte na 12 stanowiskach, położonych na terenie województwa gdańskiego w jego nowych granicach administracyjnych. W liczbie tej nie ujęto badań Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, prowadzonych poza granicami obecnego województwa gdańskiego (3 stanowiska) oraz poszukiwań na terenie pól bitewnych

w Lubiszewie Tczewskim. W wykazie badanych w 1975 r. stanowisk pominięto całkowicie wykopaliska prowadzone przez Muzeum w Lęborku (Białogarda, gm. Wicko — grodzisko wczesnośredniowieczne), Muzeum Zamkowe w Malborku (Nowy Targ, gm. Stary Targ — cmentarzysko płaskie z okresu lateńskiego i wpływów rzymskich) i Pracownię Archeologiczno-Konserwatorską PP PKZ w Warszawie (Elbląg — klasztor poddominikański) na terenach dawnego województwa gdańskiego, które po reorganizacji z dniem 1 czerwca 1975 r. włączone zostały do województw: słupskiego i elbląskiego (badania prowadzono już po reorganizacji).

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku przeprowadziło z kredytów inwestycyjnych badania na 2 stanowiskach (Rumia-Janowo i Gniew), natomiast Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PP PKZ w Warszawie — prace na 3 stanowiskach (na budowie elektrowni szczytowo-pompowej w Nadolu, gm. Gniewino i na terenie budowy elektrowni atomowej w Tyłowie, gm. Krokowa).

Pracownicy Działu Ochrony Zabytków Muzeum Archeologicznego w Gdańsku przeprowadzili również inspekcje, połączone z badaniami zwiadowczymi, na terenie projektowanych inwestycji: osiedle mieszkaniowe „Kacze Buki” w Gdyni, osiedle mieszkaniowe „Kokoszki AB” w Gdańsku i ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy „Dolina Radości” w Gdańsku-Oliwie.

Wymienione wyżej badania wykopaliskowe w Rumi-Janowie, Gniewie i Porzeczcu prowadzone były przy współpracy Gdańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego.

Powyższy przegląd badań wykopaliskowych, przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym na terenie województwa gdańskiego, opracowany został na podstawie sprawozdań i danych znajdujących się w archiwum konserwatorskim i Muzeum Archeologicznego w Gdańsku.

Wykaz nr 3. Stanowiska nowo odkryte

a) 1974 r.

1. Bąkowo, gm. Kolbudy — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
2. Ciepłe, gm. Gniew — osada otwarta — okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze.
3. Chwarzenko, gm. Stara Kiszewa — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
4. Chwarzenko, gm. Stara Kiszewa — osada otwarta — wczesna epoka żelaza?
5. Częstkowo, gm. Kościerzyna — cmentarzysko płaskie I — wczesna epoka żelaza.
6. Częstkowo, gm. Kościerzyna — cmentarzysko płaskie II (260/A) — wczesna epoka żelaza.
7. Godętowo, gm. Łęczyce — osada otwarta (275/A) — wczesna epoka żelaza.
8. Juszkowo, gm. Pruszcz Gd., stan. 8 — osada otwarta — wczesne średniowiecze.
9. Juszkowo, gm. Pruszcz Gd., stan. 9 — osada otwarta — wczesna epoka żelaza, wczesne średniowiecze.
10. Juszkowo, gm. Pruszcz Gd., stan. 10 — osada otwarta — wczesna epoka żelaza, wczesne średniowiecze.
11. Klępiny, gm. Trąbki Wielkie — osada otwarta (255/A) — okres wpływów rzymskich.

12. Łęczyce, gm. loco — cmentarzysko płaskie (277/A) — wczesna epoka żelaza.
13. Łętowice, gm. Krokowa — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
14. Łówcz Górny-Porzecze, bm. Łęczyce — osada otwarta — młodsza epoka brązu.
15. Nadole, gm. Gniewino — osada otwarta — wczesne średniowiecze.
16. Nowy Targ, gm. Stary Targ, woj. Elbląg — cmentarzysko płaskie — wielokulturowe.
17. Obozin, gm. Skarszewy — osada otwarta — wczesna epoka żelaza.
18. Olszanka, gm. Przywidz — cmentarzysko kurhanowe — okres?
19. Otomin, gm. Kolbudy — osada otwarta (282/A) — wielokulturowa.
20. Pruszcz Gdański, stan. 18 — osada otwarta (253/A) — wczesna epoka żelaza.
21. Salinko, gm. Gniewino — cmentarzysko kurhanowe — okres?
22. Sobowidz-Rościszewko, gm. Trąbki Wielkie — osada otwarta (283/A) — okres wpływów rzymskich.
23. Stare Polaszki, gm. Stara Kiszewa — osada otwarta — średniowiecze.
24. Stare Polaszki, gm. Stara Kiszewa — osada otwarta (259/A) — średniowiecze.
25. Straszyn, gm. Pruszcz Gd. — osada otwarta — wczesne średniowiecze.
26. Warzno, gm. Kielno — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
27. Żuławka, gm. Pruszcz Gd. — cmentarzysko kurhanowe (252/A) — okres?

b) 1975 r.

1. Gdańsk-Kiełpino Górne — osada otwarta — wczesna epoka żelaza, wczesne średniowiecze.
2. Gdańsk-Kiełpino Górne — osada otwarta II — wczesna epoka żelaza, wczesne średniowiecze.
3. Gdańsk-Matarnia — osada otwarta — średniowiecze.
4. Gdańsk-Oliwa, ul. Pomorska — osada otwarta — wczesne średniowiecze, średniowiecze.
5. Gdańsk-Osowa — osada otwarta — wczesna epoka żelaza.
6. Gdańsk-Stare Przedmieście — osada otwarta — średniowiecze, okres nowożytny.
7. Gdynia-Chwaszczyno — osada otwarta — wczesna epoka żelaza, wczesne średniowiecze.
8. Brodzkie Młyny, gm. Gniew — osada otwarta — okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze.
9. Czarnówko, gm. Nowa Wieś Lęborska, woj. Słupsk — osada otwarta — okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze.
10. Czarnówko, gm. Nowa Wieś Lęborska, woj. Słupsk — osada otwarta — okres wpływów rzymskich.
11. Gniew, gm. loco — osada miejska — wczesne średniowiecze, średniowiecze, okres nowożytny.
12. Gniew, gm. loco — osada otwarta — okres wpływów rzymskich, średniowiecze.
13. Grabowo Bobowskie, gm. Bobowo — cmentarzysko płaskie — okres?
14. Kamierowo, gm. Skarszewy — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
15. Kielno-Place, gm. loco — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
16. Lębork, ul. Podmurna, woj. Słupsk — palisada — średniowiecze.
17. Lignowy, gm. Pelplin, stan. 3 — osada otwarta — wielokulturowa.

18. Lignowy, gm. Pelplin, stan. 4 — osada? — okres wpływów rzymskich, średniowiecze.
19. Lignowy, gm. Pelplin, stan. 5 — osada otwarta — okres wpływów rzymskich.
20. Lublewo, gm. Kolbudy — osada otwarta — wczesne średniowiecze.
21. Łubiana, gm. Kościerzyna, stan. 2 — skarb — młodsza epoka brązu.
22. Łubiana, gm. Kościerzyna, stan. 3 — cmentarzysko płaskie (296/A) — wczesna epoka żelaza.
23. Łubiana, gm. Kościerzyna, stan. 4 — osada otwarta (297/A) — wczesna epoka żelaza.
24. Łubiana, gm. Kościerzyna, stan. 5 — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
25. Nowy Barkoczyn, gm. Nowa Karczma — cmentarzysko płaskie (300/A) — wczesna epoka żelaza.
26. Okole, gm. Starogard Gd. — osada otwarta — wczesne średniowiecze, średniowiecze.
27. Osieki, gm. Choczewo — cmentarzysko kurhanowe (272/A) — młodsza epoka brązu.
28. Osieki, gm. Choczewo — cmentarzysko kurhanowe (273/A) — okres?
29. Otomin, gm. Kolbudy — osada otwarta — wczesne średniowiecze.
30. Pałubice, gm. Sierakowice — osada otwarta (292/A) — okres wpływów rzymskich.
31. Pałubice, gm. Sierakowice — cmentarzysko płaskie i osada otwarta (293/A) — wczesna epoka żelaza, okres wpływów rzymskich.
32. Pałubice, gm. Sierakowice — osada otwarta — okres?
33. Paraszyno, gm. Łęczyce, stan. 4 — osada? — wczesna epoka żelaza.
34. Pogódki, gm. Skarszewy — gródek rycerski? — neolit, średniowiecze.
35. Rąb, gm. Przodkowo, stan. 2 — cmentarzysko kurhanowe — okres?
36. Rąb, gm. Przodkowo, stan. 3 — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
37. Rościszewko, gm. Trąbki Wielkie — osada otwarta — wczesna epoka żelaza?
38. Skarszewy, gm. loco — osada otwarta — średniowiecze.
39. Sobowidz, gm. Trąbki Wielkie — osada otwarta — wczesna epoka żelaza.
40. Stara Huta, gm. Przywidz — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
41. Stężycka Huta, gm. Stężycza — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
42. Sucha Huta, gm. Przywidz — cmentarzysko płaskie (286/A) — wczesna epoka żelaza.
43. Szadółki, gm. Kolbudy — osada otwarta — średniowiecze.
44. Tępcz, gm. Luzino — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
45. Wyszecino, gm. Luzino, stan. 2 — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
46. Wyszecino, gm. Luzino, stan. 3 — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
47. Zakrzewo, gm. Linia — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza.
48. Żukowo, gm. loco — osada otwarta — wczesna epoka żelaza, średniowiecze.
49. Żukowo, gm. loco — osada otwarta — wczesne średniowiecze, średniowiecze.
50. Leśnictwo Dębina, gm. Gniewno — cmentarzysko kurhanowe — okres?.

W y k a z 4. Stanowiska zweryfikowane

a) 1974 r.

U w a g a: W przypadku stanowisk z wczesnej epoki żelaza podaję w nawiasie numer stanowiska i stronę, na której występuje dane stanowisko w pracy L. J. Łuki, *Kultura wschodniopomorska na Pomorzu Gdańskim*, t. I, Wrocław 1966.

1. Bąkowo-Gołąbkowo, gm. Kolbudy — cmentarzysko płaskie — wczesne średniowiecze.
2. Dobrzewino, gm. Kielno — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (stan. 2, s. 89).
3. Gniewino, gm. loco — cmentarzysko kurhanowe — młodsza epoka brązu (stan. 5, s. 135—136).
4. Gniewino, gm. loco — cmentarzysko płaskie — okres późnolateński i wpływów rzymskich.
5. Godętowo, gm. Łęczyce — cmentarzysko płaskie — okres wpływów rzymskich.
6. Godętowo, gm. Łęczyce — cmentarzysko płaskie (274/A) — wczesna epoka żelaza (stan. 1, s. 138—139).
7. Godętowo, gm. Łęczyce — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (stan. 2, s. 139).
8. Jodłowno, gm. Przywidz — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (s. 170).
9. Łęczyce, gm. loco — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (stan. 2, s. 248).
10. Opalino, gm. Gniewino — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (stan. 1, s. 294).
11. Rybno, gm. Gniewino — cmentarzysko płaskie — okres wpływów rzymskich.
12. Wielistowo, gm. Łęczyce — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (stan. 1, s. 416).

b) 1975 r.

1. Gogolewo, gm. Gniew — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (stan. 1, s. 140—141).
2. Chwarzno, gm. Stara Kiszewa — cmentarzysko płaskie (298/A) — wczesna epoka żelaza (stan. 1, s. 68—69).
3. Demlin, gm. Skarszewy — osada otwarta — wczesna epoka żelaza (Dęb-lin, stan. 1, s. 88).
4. Dobrzewino, gm. Kielno — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (Karczemki, stan. 2, s. 179—181).
5. Gdańsk-Kiełpino Górne — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (Kiełpino Górne, stan. 1, s. 190).
6. Gniewino, gm. loco — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (stan. 9, s. 136—137).
7. Godziszewo, gm. Skarszewy — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (stan. 1, s. 139).
8. Klonowo Dolne, gm. Przywidz — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (stan. 2, s. 196—197).
9. Kolbudy, gm. loco — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (s. 205—206).

10. Lignowy, gm. Pelplin — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (stan. 1, s. 225).
11. Łubiana, gm. Kościerzyna — cmentarzysko płaskie (295/A) — wczesna epoka żelaza (s. 252).
12. Nowy Barkoczyn, gm. Nowa Karczma — cmentarzysko płaskie — wczesna epoka żelaza (Barkoczyn, s. 17).
13. Paraszyno, gm. Łęczyce — cmentarzysko płaskie (278/A) — wczesna epoka żelaza (stan. 2, s. 308).
14. Rościszewo, gm. Trąbki Wielkie — cmentarzysko płaskie (287/A) — wczesna epoka żelaza (s. 339).

4. KONSERWACJA ZABYTKÓW

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi konserwację zabytków metalowych z Gdańska, Lubiszewa Tczewskiego, Owidza, Gniewa, Juszkowa, Rumi-Janowa i Nowinki, woj. Elbląg. Ponadto we własnej pracowni konserwacji ceramiki prowadzono rekonstrukcję ceramiki wydobytej w toku wykopalisk oraz konserwację niektórych zabytków ruchomych (drewno, skóra). Pod kierunkiem dra A. Zbierskiego konserwowano również na bieżąco zabytki drewniane in situ, odsłonięte w czasie wykopalisk w podziemiach Ratusza Głównomijskiego w Gdańsku.

5. PROPAGANDA OCHRONY ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH

Podobnie jak w latach poprzednich działalność w tym zakresie miała na celu: propagowanie idei ochrony zabytków archeologicznych i pomocy społeczeństwa w tym zakresie, prezentowanie społeczeństwu działalności Muzeum Archeologicznego w Gdańsku i innych placówek archeologicznych w omawianym zakresie (głównie w zakresie ratownictwa terenowego). Zagadnienia te propagowano w formie odczytów w Muzeum i w terenie, wygłaszanych przede wszystkim przez pracowników Działu Naukowo-Oświatowego Muzeum.

Jak co roku, popularyzowano pomoc społeczeństwa. W okresie sprawozdawczym inspektor ds. zabytków archeologicznych przekazał 5 notatek do działu „Pomogli archeologom” kwartalnika „Z Otchłani Wieków”, poświęconych pomocy społeczeństwa. Opublikowano natomiast 5 notatek (nr 1—4/74, 2/75) przekazanych uprzednio. W prasie wybrzeża gdańskiego oraz w ogólnopolskiej — z inspiracji lub informacji pracowników Muzeum — ukazało się 7 artykułów i 7 notatek dotyczących pomocy społeczeństwa, działalności archeologicznej służby konserwatorskiej i wyników badań ratowniczych. Każdej wiosny i jesieni kontynuowano wyświetlanie w kinach Trójmiasta i miast powiatowych przeźrocz z apelem o zgłaszanie zabytków archeologicznych. Inspektor ds. zabytków archeologicznych wziął również udział w lokalnej audycji telewizyjnej „Panorama” (luty 1975 r.), w której przedstawił wyniki badań ratowniczych prowadzonych w 1974 r. na budowie autostrady. Ponadto w Dzienniku TV ukazano badania ratownicze prowadzone w Gniewie. Mgr J. Podgórski wygłosił także komunikaty poświęcone badaniom ratowniczym w Juszku na Sesjach Naukowych Pomorskich Oddziałów PTAiN (Szczecin — luty 1974 r., Koszalin — luty 1975 r.) oraz na Konferencji Archeologicznej

IHKM PAN w Radomiu (listopad 1974 r.). Jesienią 1975 r. rozesłano pisma apelujące o zgłaszanie odkryć archeologicznych, z załączonym folderem „Ratujmy wykopaliska” uzyskanym od Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie. Apel ten przekazano wszystkim urzędom gmin i miast, szkołom gminnym oraz zakładom pracy prowadzącym roboty ziemne.

Utrzymywano również kontakt z Kołem Społecznej Opieki nad Zabytkami w Kartuzach. Autor sprawozdania wziął udział w naradzie sprawozdawczo-planującej Okręgowej Komisji Społecznej Opieki nad Zabytkami w Gdańsku oraz w Zjeździe Społecznych Opiekunów Zabytków w Gdańsku w grudniu 1974 r. Pracownicy Działu Ochrony Zabytków utrzymywali kontakt — w zakresie informacji o obiektach archeologicznych — z nie zrzeszonymi opiekunami zabytków oraz z Kołem Turystyki Pieszej „Bąbelki”, które zorganizowało rajd po grodziskach pomorskich.

Przyznano również nagrody osobom wyróżniającym się w działalności na polu ratowania zabytków. W 1974 r. na wniosek inspektora ds. zabytków archeologicznych Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku przyznał nagrodę pieniężną mgrowi Henrykowi Kleinzellerowi ze Straszyna i nagrodę rzeczową (książki, albumy) Januszowi Karcowi z Juszkowa, gm. Pruszcz Gd. W 1975 r. nagrody pieniężne otrzymali: Stanisław Tryk — nauczyciel z Łączyna, gm. Steżycza, Jan Cichosz — rolnik ze Steżyckiej Huty, gm. Steżycza, lek. med. Jerzy Wojtynowski z Gdańska i inż. Mieczysław Iwański z Gdyni. Ponadto Ministerstwo Kultury i Sztuki przyznało w 1974 r. srebrną odznakę „Za opiekę nad zabytkami” mgrowi Henrykowi Kleinzellerowi.

W okresie sprawozdawczym niżej podpisany oddał do druku do „Pomorania Antiqua”, t. 7, sprawozdanie z omawianej działalności za lata 1972—1973 i 7 komunikatów o ratowniczych badaniach wykopaliskowych oraz 2 komunikaty do „Biuletynu Informacyjnego Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków”. Ukazały się natomiast następujące publikacje — przygotowane przez niżej podpisanego — poświęcone zagadnieniom ochrony zabytków w województwie gdańskim:

1. *Sprawozdanie z działalności Muzeum Archeologicznego w Gdańsku w zakresie ochrony zabytków archeologicznych w województwie gdańskim w latach 1970—1971*, „Pomorania Antiqua”, t. 5, 1974, s. 433—460.

2. (Wspólnie z L.J. Łuką i B. Wiącek), *Program działania Muzeum Archeologicznego w Gdańsku do 1985 r.*, „Pomorania Antiqua”, t. 5, 1974, s. 461—474.

3. *Archeologiczne akcje ratownicze w województwie gdańskim w 1973 r.*, „Biuletyn Informacyjny Zarządu Muzeów”, nr 111, 1974, s. 1—4.

4. *Ratownictwo archeologiczne na budowie autostrady „Obwodnica Trójmiasta” w 1974 r.*, „Biuletyn Informacyjny Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków”, nr 116, 1975, s. 1—4.

5. *Archeologiczne akcje ratownicze w województwie gdańskim w 1974 r.*, „Biuletyn Informacyjny Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków”, nr 116, 1975, s. 5—8.

6. *Stan i potrzeba ochrony zabytków archeologicznych w województwie gdańskim*, „Pomorania Antiqua”, t. 6, 1975, s. 295—353.

W 1975 r. w konkursie na prace o tematyce muzealnictwa i ochrony zabytków, ogłoszonym przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, praca J. Podgórskiego pt. *Chrońmy zabytki archeologiczne województwa gdańskiego* (wydana w 1972 r.) uzyskała wyróżnienie w grupie prac popularnych.

6. INNE PRACE

W czerwcu 1974 r. Dział Ochrony Zabytków Archeologicznych przeniesiony został do większego, dwupokojowego pomieszczenia na IV piętrze Domu Przyrodników. Jeden pokój przeznaczono na pracownię, natomiast w drugim urządzono archiwum działu.

W okresie sprawozdawczym pracownicy działu brali udział w 24 wyjazdach służbowych, w trakcie których uczestniczyli w konferencjach i zjazdach naukowych, zapoznali się z działalnością Wojewódzkiego Ośrodka Archeologiczno-Konserwatorskiego we Wrocławiu i materiałami archeologicznymi w innych ośrodkach naukowych, jak również przewozili zabytki na wystawy. Ponadto niżej podpisany uczestniczył w III Międzynarodowym Kongresie Archeologii Słowiańskiej w Bratysławie oraz w objeździe wykopalisk i stanowisk archeologicznych w Pradze i na terenie Słowacji w dniach 3—19 IX 1975 r.

PODSUMOWANIE

W latach 1974—1975 nadal wzrastały zadania archeologicznej służby konserwatorskiej, wynikające z rozbudowy przemysłu i rozwoju budownictwa oraz powodowane utrzymującą się nadal stosunkowo wysoką liczbą zgłoszeń odkryć. Pracownicy Działu Ochrony Zabytków Archeologicznych prowadzili większość badań powierzchniowych i weryfikacyjnych, inspekcji odkryć i stanowisk archeologicznych na terenie województwa. Ponadto sporządzali wstępną dokumentację uzyskanych materiałów zabytkowych, wykonywali dokumentację fotograficzną stanowisk, gromadzili dokumentację opisową, rysunkową i fotograficzną obiektów zabytkowych. Pracownicy działu opiniowali również plany inwestycji przemysłowych i plany rozwoju przestrzennego dzielnic miast i niektórych gmin. Prowadzili także badania zwiadowcze na terenie inwestycji.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano również prace ratownicze na terenie elektrowni szczytowo-pompowej „Żarnowiec” oraz rozpoczęto w 1975 r. prace na terenie budowy elektrowni jądrowej (Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PP PKZ w Warszawie) i na autostradzie „Obwodnica Trójmiasta” (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku). Nadal rozwijały się badania archeologiczno-architektoniczne, prowadzone przy współpracy archeologów, architektów i geofizyków (Gdańsk-Oliwa, Skarszewy — zamek i in.). Wzrosła również ogólna liczba badanych stanowisk archeologicznych. Kontynuowano również zasadę przerzucania na inwestorów kosztów ratowniczych badań wykopaliskowych (Juszkowo, Gniew, Rumia-Janowo).

Utrzymywano także współpracę z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Gdańsku, Ośrodkiem Ochrony Dóbr Kultury w Gdańsku, Instytutem Historii Uniwersytetu Gdańskiego, Instytutem Historii Architektury i Urbanistyki Politechniki Gdańskiej, Instytutem Historii Kultury Materialnej w Gdańsku i — zlikwidowaną w 1975 r. — Pracownią Archeomagnetyczną IHKM PAN w Gdańsku.